

FOAIA POPORULUI

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pe un an 4 cor. 40 bani.
Pe o jumătate de an 2 cor. 20 bani.
România, America și alte țări străine 11 cor. anual.
Abonamente se fac la „Tipografia Poporului“, Sibiu

Foaie politică Apare în fiecare Duminică.

Telefon Nr. 146.

Adresa telegrafică: »Foaia Poporului«, Sibiu.

INSERATE:

să primesc la BIROUL ADMINISTRAȚIEI,
(Strada Măcelarilor Nr. 12.)

Un șir petit prima-dată 14 bani, a doua-oraă
12 bani, a treia-oraă 10 bani.

Frământările dintre Sași.

Românii din Ardeal trăim împreună cu Sașii în următoarele comitate: Hunedoara, Sibiu, Făgăraș, Brașov, Târnava-mare și Târnava-mică, Alba-de-jos, Murăș-Turda și Bistrița-Năsăud. Pretutindeni, ei sunt în minoritate față de noi, pretutindeni însă avuția, organizarea lor mai bună, cultura și nu puțin și privilegiile ascunse, pe cari le cuprind legile noastre amare ticluite în contra Românilor, îi fac să fie reprezentați în comune și comitate într'un număr cu mult mai mare, decum s'ar conveni după dreptate.

La păstrarea acestei stări stăpânitoare s'a ajutat de un șir lung de ani încoace și faptul, că deputații sași, ales de altminteri pe temeiul unei legi cât se poate de nedrepte, au fost totdeauna guvernamentali, adică au votat orice lege, chiar și cele îndreptate deadreptul contra naționalităților nemaghiare, prin urmare și contra lor, cum a fost de pildă barbara lege a lui Apponyi.

E adevărat, că față de ei autoritățile statului, fie administrative, fie școlare, aplică legile îndreptate contra noastră cu blândețe mai mare. Faptul însă rămâne, că Sașii singuri dintre toate naționalitățile nemaghiare din Ungaria s'au întovărășit cu toții cu guvernele asupritoare.

Un lucru trebuie să-l spunem însă dela început. Fiecare popor din Ungaria poate să facă politica, pe care o crede el mai potrivită. Așa și Sașii noștri. De altă parte însă orice popor conlocuitor are dreptul să se apere și să atace chiar pe poporul, a cărui politică e stricăcioasă pentru ceilalți. Iar politica săsească, cu toate că e purtată de un popor mic, nu e bună pentru noi: odată pentru că o naționalitate nemaghiară s'a unit cu reprezentanții nemeși, jidani și jidaniți ai naționalității maghiare și le dau acestora ajutor la asuprirea noastră, întărindu-i astfel; pe de altă parte pentru că în modul acesta naționalitățile nemaghiare suntem lipsiți de partea noastră în lupta pentru dreptate egală pe sama tuturor cetățenilor din Ungaria.

Sașii sunt cu mult mai bine organizați decât noi pe toate terenele: pe cel politic, ca și pe cel cultural (școalele și societățile) sau economic. La ei solidaritatea (toți pentru unul, unul pentru toți) e cu mult mai mare, tot așa și disciplina, adică supunerea la cele hotărâte de fruntașii lor. În anii din urmă s'au ridicat însă și din mijlocul lor glasuri, cari cer o schimbare a politicii slugarnice față de cei puțnici. Trei sunt mai ales punctele, cari

deosebesc pe cei nemulțumiți de cei cu politica guvernamentală oricum ar fi. Aceste puncte sunt:

1. Legea electorală.
2. Rămânerea veșnică în partidul guvernamental, fie acesta kossuthist, fie liberal, fie al muncii.
3. Legăturile cu așa numiții Șvabi din Ungaria (afară de Transilvania).

Vrând, ca și cetitorii noștri dela țară, preoți, învățători și cărturari țărani să fie luminați în privința vecinilor noștri, vom arăta în cele următoare ce vreau Sașii nemulțumiți.

În ce privește *legea electorală*, o parte dintre fruntașii Sașilor încă doresc schimbarea ei, lărgindu-se dreptul de vot, pentru că *poporul* să-și poată arăta mai bine dorințele sale. E adevărat, că înmulțindu-se numărul alegătorilor, Sașii vor pierde câteva locuri de deputați, pe cari le vor câștiga Românii. Dar ceice au în vedere binele poporului știu, că după legile de astăzi țărani și meseriași sunt cei mai asupriți cu dările și cei mai neîndreptățiți, când e vorba de-a avea un folos dela stat. Țăranul plătește după jugăr-o dare cu mult mai mare, decât plătește tot după jugăr marele proprietar, fie acesta baron, conte sau jidan. Tot așa meseriașul năcăjit plătește mai multă dare după un venit, să zicem de 100 cor., decum plătește fabricantul după acelaș venit.

Legile acestea nedrepte însă nu se pot schimba până nu se va introduce votul universal, egal și secret, până când adică toți țărani și meseriași, fie români, fie sași, fie maghiari, își vor alege liberi astfel de deputați, cari să se gândească numai la năcazurile lor. Și aceasta nu numai din gură și la gazete, ci, având reprezentanții tuturor țăranilor, meseriașilor și negustorilor majoritatea în dietă, schimbând legile nedrepte de până acum. Aceia dintre domnii Sașilor, cari vreau deci schimbarea legii electorale, sunt deci adevărații binevoitori ai poporului lor, căci și poporul săsească e înainte de toate un popor de țărani și-apoi și de meseriași și negustori mai mici.

A doua pricină de nemulțumire e faptul, că *Sașii sunt totdeauna guvernamentali*, adică țin totdeauna cu guvernul, cum ține Țiganul cu laea. Lucrul acesta îi supără pe mulți dintre Sași, pentru că dovedește nu numai lipsă de bărbăție, dar mai ales și lipsă de mândrie națională, ceea ce e cu atât mai rușinos, că Sașii sunt o parte din poporul cel mare și cult al Germanilor, cari numără pe ușor preste 80 milioane de suflete. Pentru lipsa aceasta de mândrie națională îi învinovățesc chiar și frați de-ai lor din Germania. Iată

ce zice în privința aceasta un vestit profesor și bărbat politic din Germania, dl Paul Samassa:

„Vitejia face și acum, slavă Domnului, cea mai mare impresiune (întipărire) la poporul german. Dacă vrem să facem pe poporul nostru să simtă împreună cu Sașii, vom izbuti mai curând, dacă vom putea arăta, că într'un loc oarecare din lumea largă niște Germani își apără cu vitejie bunurile lor. Nu ne putem lăuda cu aceea, că Germanii aceștia din depărtare sunt cumiți și vicleni“.

Ceeace îi supără mult pe naționaliștii sași, e și împrejurarea, că fruntașii celor guvernamentali cu orice preț caută mereu prin gazetele ungurești vr'un articol, în care scrie cine știe ce necunoscut și câteva vorbe bune despre Sași, pe lângă batjocuri cu carul. Articole de-acestea le publică apoi în foaia lor zilnică din Sibiu și se gudură și se bucură lucru mare.

A treia pricină de nemulțumire e *legătura dintre Sași și Șvabi* din Ungaria de mezăzi și de apus. Acolo sunt vre-o două milioane de Germani, cunoscuți mai ales sub numele de Șvabi. Aceștia au dormit până bine de curând un somn de moarte. Acum s'au deșteptat și ei și lucrează pentru introducerea limbii germane în școalele lor, în consiliile și primăriile lor comunale, ba vor să-și pună la alegeri chiar și candidați naționali germani.*) Sașii naționaliști vreau, ca să-i ajute pe Germanii din Ungaria în lupta lor de deșteptare națională, dar cei guvernamentali se împotrivesc, „ca să nu supere guvernul din Pesta“. A se lăpăda în felul acesta de conaționalii tăi, cu cari trăiești în aceeaș țară, e într'adevăr urât lucru.

Am arătat, în rândurile de până acum, pricinile frământărilor dintre Sași. Fiecare dintre cele două partide își are gazetele sale. Sașii guvernamentali au gazeta *Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt*, care apare zilnic în Sibiu; Sașii naționaliști *Kronstädter Zeitung*, gazeta zilnică în Brașov, *Deutsche Bürgerzeitung*, care apare acum de două ori pe săptămână în Sibiu, și *Bistrițer Zeitung*, foaie săptămânală în Bistrița. Ceice lucrează mai mult pentru politica săsească guvernamentală sunt deputații Dr. E. Neugeboren și Dr. R. Schuller, pentru o politică mai naționalistă e deputatul R. Brandsch.

După cum am spus dela început, noi aflăm plăcere în felul de luptă al Sașilor naționaliști, cu toate că și aceștia, când e vorba de *lupta economică* sunt împotriva noastră. Dar până când împotrivirea a-

*) Acolo, unde Românii (în Bănat) sunt în minoritate (mai puțini) ei trebuie să voteze numai cu candidatul național german (șvab).

ceasta se face cu arme cinstite, noi nu ne putem supăra, ci căutăm să respingem sau chiar să atacăm, dar tot cu arme cinstite. Nu tot așa fac Sașii guvernamentali, cari mereu scriu, că Sașii au să apere aici la granița statul „maghiar“, bătând astfel șaua iredentismului, ca să priceapă eapa maghiară. Nimeni nu ne-a putut dovedi până acum nici umbră de necredință față de patria noastră, dimpotrivă, chiar Impăratul a declarat, că e convins de credința noastră. E deci o armă necinstită, când cineva ne face trădători de patrie. De altă parte, în caz de revoluție, am ras pe Sași înainte ca să le poată veni în ajutor prietenii lor jidani din Budapesta și cicoșii de pe Pustă.

Dorim biruința ideii naționaliste, curate, fără gând de-a încăleca pe vr'un popor vecin, la toate naționalitățile din patria noastră.

Cuvintele unui viitor Rege al României. Dela serbările pentru desvelirea monumentului lui Eminescu la Galați, scriitorii, profesorii și studenții adunați acolo au trimis o telegramă de închinăciune Alteței Sale Regale, principelui Carol al României, nepotul Regelui.

Alteța Sa Regală a răspuns:

Sunt Român. Inima îmi bate alături de voi. Speranțele voastre sunt ale mele.

Carol,

Principe al României.

O judecată despre tricolor. Sofia Igna din Bistra (Munții-Apuseni) a fost pedepsită de primpretorul din Câmpeni, pentru că își împletise în coșită (plete) o pantlică cu mândrul nostru tricolor. Ea a făcut recurs la vicecomitele din Turda, și acesta a declarat pedeapsa nedreaptă, pe Sofia Igna nevinovată de agitație prin purtarea tricolorului nostru, pentru că, zice vicecomitele în judecata sa, „purtarea pantlicii în păr nu poate fi socotită ca faptă, ce are să fie pedepsită“.

În comitatul Turda-Arieș nu va mai cuteza de-aici înainte nici un jandarm sau solgăbirău să mai batjocorească Român pentru purtarea tricolorului nostru românesc. Dar nici în celelalte comitate să nu se lase Românii. Tricolorul românesc este al nostru și nu ni-l poate răpi nimeni.

O bancă pentru cumpărare de suflete. Cât de stricați sunt stăpânitorii de ieri și de astăzi ai Ungariei, dovedește și cazul următor. În Budapesta este o bancă, numită *Magyar Bank*. Va face ea și afaceri de bancă, dar ocupațiunea principală pare a fi cumpărarea de suflete la alegeri. *Insuși statul are zeri de milioane de coroane în acțiuni dela banca aceasta.* Pentru ce oare? La alegerile dietale din urmă vestitul în rele Ieszenszky, prietenul lui Tisza și al slugii acestuia din Oradea, a luat mai multe milioane dela banca aceasta, pentru ca să le facă, cum le-a făcut. În direcțiune sunt membri tot stâlpi de-ai guvernelor ungurești. Directorul acestei bănci a șterpelit acum de curând 800 de mii de coroane din banii, cari îi are pentru a face „afaceri“. Despre aceasta s'a scris într'o mare gazetă nemțască cu numele *Frankfurter Zeitung*, iar deputatul Rath a interpelat în dietă pe ministrul de finanțe Lukács. Dar știți, ce a răspuns acesta? Că statul are numai contract cu ea, el nu se poate mesteca în cece se întâmplă la

bancă, până nu se amestecă procurorul (tribunalul). Iar oamenii aceștia stricați până'n măduva oaselor vor să ne dăscălească pe noi!

Pentru votul universal. Un lucru rar s'a întâmplat în orașul Baia-mare. Cetățenii maghiari de-acolo au ținut o adunare poporală, în care s'a adus hotărîrea următoare: „*Aflăm de lipsă să se facă legea votului universal, egal și secret și cu votarea în comune*, înainte de-a se face orice lege, deoarece prin felul, cum se fac astăzi alegerile, viața noastră publică de stat precum și cea socială se nimicește.“

Hotărîrea aceasta e un semn, că se deșteaptă și în sufletul concetățenilor noștri maghiari simțământul de dreptate pentru toate naționalitățile din patrie.

Altă dovadă de nedreptate. Ministrul de culte (biserici) și instrucțiune (școale) a pus în buget suma de 120 mii de coroane, cari să se întrebuinteze pentru lucrările pregătitoare ale autonomiei bisericii — jidovești.

Adecă Jidanii, cari nu sunt nici un milion și din acesta cel puțin jumătate năvăliți de ieri de alaltăieri din Galiția în țara noastră, capătă aproape tot cât noi cele 3 milioane și jumătate de Români! Și a-nume suma aceasta numai pentru lucrări pregătitoare. Cât li se va da, după ce vor avea autonomia bisericească, pe care la noi guvernele din Pesta caută mereu să ni-o strice.

Dreptatea în Țara Ungurească. Într'unul din numerele trecute am arătat împărțirea nedreaptă a dărilor de pământ în țara noastră. Acum dăm câteva pilde din două comitate. În comitatul Torontalului, contele Csekovics are 50 mii lanțuri de pământ, pentru care plătește o dare de 140 mii de coroane, adecă 2 cor. 80 bani de lanț. Familia principelui Eszterházy are 442 mii de lanțuri de pământ și plătește 644 mii coroane dare, adecă 1 cor. 40 bani de lanț. *Țăranii* din acest comitat plătesc însă câte 3 cor. 36 bani de lanț. — În comitatul Baci-Bodrog contele Chotek are 40 mii de lanțuri de pământ și plătește 96 de mii coroane dare de pământ, adecă 2 cor. 40 bani de un lanț. *Țăranii* din vecinătatea lui plătesc însă câte 12 cor. de lanț. — Precum e în Bănat și în Ungaria ceealaltă, tot așa e și în Ardeal. Acum poftiți alegătorilor români și mai dați-vă votul pentru toți Jidanii și toți veneticii și toți înstrăinații, ca să voteze astfel de legi!

Nu e rușine? Direcțiunea băncii române *Corvineana* din Hunedoara și-a ales ca avocat pe Maghiarul (?) Dr. Strauss Arpad. Nu e asta curată batjocură, când avem atâția avocați români vrednici, cari ostenesc în fruntea luptelor noastre naționale?

O propunere frumoasă. Dl *Gheorghe Raica*, Român de-ai noștri emigrat la America, face într'o foaie de-acolo o propunere foarte frumoasă și foarte ușor de împlinit. Propune adecă următoarele: fiecare Român emigrat la America să dea pe fiecare lună câte 5 cenți (25 bani) din ceea ce câștigă, iar banii strânși să fie trimiși la Orăștie, la fondul național înființat de fruntașul nostru Dr. Ioan Mihu. Din dobânzile banilor strânși să se ajutore re-

dactorii români, când sunt în închisorile ungurești, să se ajutore apoi și candidații noștri de deputați la alegeri, ca să poată plăti cărăușia și mâncarea alegătorilor.

În America avem aproape 150,000 de Români. Dacă numai 50,000 ar împlini propunerea vrednicului Român, Gheorghe Raica, s'ar strânge într'o lună 250,000 de cenți, adecă 2500 de dolari, ceea ce face 12 mii 500 de coroane pe lună! Pe an ar fi 150,000 coroane!

Românii noștri din America s'ar putea gândi însă și la altceva. Cei cinci cenți pe lună sunt într'adevăr o sumă așa de neînsemnată, mai ales acolo în America, unde banul e mai ieftin (dovadă plățile mai mari pentru muncă), încât oricare Român de-acolo ar putea deveni mântuitorul școalelor noastre naționale. Dacă am socoti numai 500 de coroane ajutorul de dat școalelor primejdite din cauza sărăciei, s'ar putea mântui cu taxa de 5 cenți lunar dela 50,000 de Români din America 300 de școale românești! Și între cei 50,000 de sigur, că s'ar găsi mulți, cari să plătească pe 6 luni (30 cenți), chiar pe un an (60 de cenți) înainte. Să vă vedem, fraților, cari porniți lucrul! Un sfat: trimiteți banii la Consistoarele noastre din Sibiu, Blaj, Gherla, Oradea, Arad, Lugoj și Caransebeș și lăsați numai o sumă mai mică pentru redactori și pentru alegeri, căci pentru acestea mai jertfim și de-aici.

Lupta Românilor din Bucovina. Românii din Vășcăuți și Sirete, comune, în cari sunt și Ruteni, au cerut școală românească, căci în comună este numai rute-nească. Neîmplinindu-li-se până la începutul anului cererea, nu și-au mai înscris copiii în școala străină, ci îi trimit în comuna vecină Mușenița, unde e școală românească.

Bravo, frați Bucovineni. Pilda voastră trebuie urmată și la noi, unde și-a înfipt străinul așezământul lui de îndobitocire a neamului nostru.

Criza ministerială în Austria. Ministerul Gautsch a demisionat. Cu formarea noului ministeriu a fost însărcinat contele Stürghk. Cauza demisiunii e neputința de-a împăca, în Bohemia, cele două popoare Cehii și Germanii. Aceștia din urmă aveau până înainte cu vre-o 40 de ani puterea, pe care o au Maghiarii în Ungaria. Cehii s'au deșteptat însă și s'au pus pe înființare de școli, societăți economice, culturale, fabrici ș. a., așa că în 20—30 de ani au ajuns mai puternici decât Germanii. Aceasta perdere a puterii i-a supărat rău pe Germanii și acuma sunt tot în gâlceavă cu Cehii, cari de altminteri dau mereu înainte.

Înainte de-a demisiona, baronul Gautsch a ținut o vorbire, care arată din nou marea deosebire între stăpânirea austriacă și cea ungurească. Pecând adecă aceasta din urmă, călcând pe față legile, dă ajutorul statului numai unei naționalități, celei maghiare, asuprind pe celelalte, stăpânirea austriacă respectează (cinsteste) legile față de toate naționalitățile fără deosebire. Prim-ministrul austriac a spus adecă în Reichsrat-ul (dieta) austriac, că o muncă roditoare în dietă e cu neputință, până nu vor lucra împreună și Cehii. Guvernul austriac e de părerea, că nimeni nu poate fi înlăturat dela guvernare, fiindcă se ține de o anumită naționalitate. Întărirea dic-

teii austriace se poate face numai în înțeles maghiar, care cuprinde toate naționalitățile. Așa și la noi. Până când dieta ungară va fi scoțită numai maghiară, nu va putea face nici o ispravă. Când însă noi Românii ne vom avea cei 70—80 deputați români, cari ni se cuvin după cadastrul național, și tot așa celelalte naționalități după numărul lor, patria noastră va fi fericită, căci dreptatea va domni în ea.

Adunare poporală în Banat-Comloș

Duminea trecută s'a mai ținut o frumoasă adunare poporală în comuna Comloșul-mare din Banat. La adunare au luat parte și poporul din Pesac, Nerău și alte comune din jur.

Dintre fruntașii noștri au mers la adunare domnii: Dr. Alex. Vaida-Voevod, Vasile Goldiș, Dr. Cornel Iancu, Dr. Iustin Marșieu etc. La gara din Comloș oaspeții au fost primiți cu mare însuflețire. Era adunat popor mult, în frunte cu domnii protopopi Muntean și Păcățian. Mai erau apoi 24 de călușeri, toți călări pe cai ca lei. Românii din Nerău au venit cu o seamă de trăsuri, în frunte cu preotul S. Bichicean.

La sosirea trenului, corul din Comloș, sub conducerea vrednicului țaran Aurel Popescu, au cântat „Pe-al nostru steag e scris unire”. Strigătele poporului nu mai încetau, iar femeile din Comloș aruncau flori oaspeților.

Dl protopop Muntean, în cuvinte alese salută pe conducătorii poporului nostru, cari au grăbit să iee parte la adunare. Frumoasa vorbire a stors lacrimi din ochii multora.

Dl Vaida mulțumește în numele fraților de luptă. Apoi în sunetul fanfarei, lumea se urcă în trăsuri, iar cu călușerii în frunte pornește spre comuna Comloș.

Adunarea s'a deschis la oarele 11 și jumătate. Preste 3000 de oameni sunt adunați în piață, unde se ține adunarea, pe care o deschide dl Dr. Nestor Opresan prin o frumoasă vorbire.

Frumos și pătrunzător au vorbit domnii Dr. Vaida, Dr. Iancu, țaranul Vășii din Satal mic de lângă Lugoj, Dr. I. Marșieu și Vasile Goldiș. La urmă părintele Bichicean a propus adunării, ca să primească cunoscuta hotărâre dela celelalte adunări. Se primește. Iar dl protopop Muntean a propus ca dl Pop de Băsești și Dr. Mihali să li-se trimită câte o telegramă de adevărată, ceea ce încă se primește.

Lupta în comitate.

Congregațiunea comitatului Arad.

În ședința congreghațiunii comitatului Arad, membrii români, îndeosebi domnii Dr. Cornel Iancu, Dr. Șt. C. Pop, Dr. I. Marșieu și V. Goldiș și-au ridicat în repetite rânduri glasul, ca să biciuească ticăloșiile administrației și să ceară îndreptarea rezelor.

Din capul locului au protestat contra disprețuirii limbii noastre dovedită și de data aceasta prin faptul, că raportul vicecomitelui a fost făcut numai în limba maghiară, nu și în cea română, care e limba majorității covârșitoare a locuitorilor din comitatul acesta. Trebuie lucrat cu tot dinadinsul, ca orice hotărâre adusă în conțea îndreptării limbii noastre în administrație să fie nimicită.

O icoană foarte întunecoasă a învățământului din acest comitat a răsărit din

raportul vicecomitelui, căci în cercul Hăl-magiului de pildă din 2835 copii de școală numai 1022 umblă la școală, așa dară nici jumătate. Sunt prea mici jertfele, ce le facem și noi pentru școala națională, dar vinovat e și statul, care înadins vrea să lase în întunec pe poporul nostru stors de dări și când îi vine în ajutor, în loc de școală națională îi dă școală străină.

Vorbitorii români au protestat și în contra urcării neconținute a dărilor, ceea ce duce la sapă de lemn pe oameni, apoi contra stării rele a drumurilor comitatense, pentru cari se cheltuiesc bani, fără să se facă ceva cum se cade.

Preste zece comune românești au prezentat hotărâri cu privire la închiderea crâmelor în Dumineci și sărbători. Membri români, mândri de aceste dovezi de cumințenie ale poporului nostru, au cerut, ca administrația să aplice cu asprime aceste hotărâri.

La propunerea Românilor, adunarea a respins cererea comunei politice Zarand, ca să se ia dela Români o moșioară mică lăsată lor în anul 1858 de familia nemeșească Gyulai. Cei cu dor de proces voesc adecă să pună mâna pe moșioara aceasta, pe care Românii o stăpânesc de 53 de ani, pentruca să susțină din venitul ei o școală de îndobitocire, numită chișdedov (pentru copii până la 6 ani), pentru maghiarizare adecă. De altminteri Românii sunt hotărâți să-și apere cu parul dreptul lor.

Acestea sunt întâmplările mai însemnate din adunarea comitatului Arad. Românii s'au ținut bine și s'ar țineă și mai bine, dacă alegătorii n'ar fi făcut ticăloșia să aleagă și membri străini sau înstrăinați (slujbași).

Lupta Polonilor.

Am dat mai de multe ori știri despre lupta îndârjită, pe care o duc Polonii contra politicii de germanizare din Prusia (Germania). Și cu toate că statul e în contra lor, Polonii, mulțumită organizării lor tari, sunt totuși biruitori în cele economice, după cum dovedesc cifrele următoare.

În lupta contra germanizării și rusificării (în Rusia) îi ajută foarte mult faptul, că ei se sporesc foarte tare și înghit mulți străini, cari locuiesc printre ei. În Posen (partea din Prusia, care s'a ținut de vechiul regat al Poloniei), numărul Polonilor s'a ridicat dela 1869—1895 dela 806,000 la 1 milion 100,000, pe când al Germanilor, cari erau 680,000, s'au sporit numai cu 20,000, toți aceștia colonizați cu banii statului printre Poloni (cum face și la noi guvernul). În Galiția (Austria) au ajuns dela 6 milioane (1880) la preste 8 milioane (1909), iar în Polonia rusească dela 6 milioane (1870) la 12 milioane (1909), așa că numărul total al Polonilor, care în 1776 eră de 6 milioane, a ajuns astăzi preste 20 milioane.

Faptul, că Polonii nu pot ajunge în slujbe de stat, le-a fost de cel mai mare folos. Ei s'au pus pe muncă în negoț, meserii și agricultură. În Polonia germană aproape toți negustorii mici sunt Poloni, cari au alungat din satele și orașele lor pe negustorii germani și jidani germanizați. Unul dintre fruntașii lor, Iavovschi, a întemeiat o mulțime de tovărășii țărănești, așa că țaranul polonez lucrează pământul după rânduelile cele mai bune, scoțând din el câștig întreț și împătrit mai mare, de-

cum scotea mai înainte. Comisiunea germană de colonizare, care are sute de milioane de coroane dela stat a cumpărat 25,000 de moșii, pe cari le-a împărțit la 70,000 de coloniști germani și alte venituri germanizate. Polonii însă au cumpărat 35,000 de moșii, pe cari le-au împărțit la 120,000 de Poloni. *Ei nu dorm!*

Societățile țărănești au făcut în anul 1907 afaceri (cu grâne, vite și alte mărfuri și întreprinderi agricole) de 394 milioane, din cari au dat pentru scopuri naționale suma uriașe de 50 milioane! Vitele Polonilor s'au înmulțit grozav: dela 1892 până la 1906 numărul cailor a crescut cu 47,000, iar al vitelor cornute s'a înmulțit cu 165,000!

Cu toate sutele de milioane cheltuite de Comisiunea germană de colonizare, suprafața pământului stăpănit de Poloni a crescut cu 140,000 de jugăre!

În schimb, în Galiția (Austria), unde Polonii sunt pe deplin liberi, ei stau mai rău în privința materială. Cauza? Nefiind așupriți, ei nu luptă așa de mult ca frații lor din Germania și Rusia. Dovadă, că numai lupta, lupta națională îndârjită, întărește pe un popor. Și mai e ceva. La Poloni toți sunt una: prinți, grofi, baroni, negustorii mici, meseriași, țărani, toți au un singur gând: întărirea neamului lor și zdrobirea dușmanului.

Acesta să fie și gândul nostru!

Dela despărțămintele „Asociațiunii”.

Despărțământul Mediaș și-a ținut adunarea în Agârbicju, în ziua, când s'a sfințit acolo și frumoasa școală, pe care și-au clădit-o vrednicii poporeni gr.-cat. cu 8000 de cor. Lumea s'a adunat în școala gr.-or., durere însă, că unul din preoții din comună n'a vrut să ia parte, căci tocmai în ziua aceea s'a îndepărtat. Cauza acestei necinstiri a Asociațiunii noastre au fost niște certe personale, cari se vede, că turbură liniștea și solidaritatea Românilor din comuna aceea. Oricât de îndreptățit ar fi cineva să fie supărat, supărarea aceasta nu e ertat să și-o reverse asupra Asociațiunii noastre, căci atunci dovedește, că are un suflet nepricepător pentru binele poporului.

Dl director Dr. Dionisie Roman a deschis adunarea printr'o vorbire însuflețită, în care a arătat însemnătatea cea mare a Asociațiunii pentru cultura poporului nostru. Dl Dr. Nic. Racofia din Șeica-mare a vorbit foarte la înțelesul poporului despre Curățenie, și-anume despre curățirea corpului omenesc, despre boalele, cari se iscă din cauza necurățeniei. Dl Ilie Câmporean a vorbit foarte frumos despre Implinirea datorinții față de națiunea noastră, dl Dr. Dion. Roman despre Cadastru și foaia funduară, o conferență de mult folos pentru țărani noștri.

La adunarea aceasta s'au înscris un număr frumos de membri noi, și anume unul pe viață (cu 200 cor), 16 ordinari (cu 10 cor. la an) și 18 ajutători (cu 2 cor. la an, căpătând Biblioteca Populară). Dacă ar fi lipsit neînțelegerile, cari împedecă înaintarea noastră culturală, de sigur se înscriau mai mulți membri ajutători. Dar înscrierea se poate face și deadreptul la Asociațiune în Sibiu sau la dl director Dr. Dionisie Roman în Mediaș.

Literatură și știință

Atal-au Românii drepturi politice în vremurile vechi?

Intr'unul din numerele trecute am arătat, că dl. *Alexandru Xenopol*, profesor la universitatea din Iași, a scris câteva articole în „Românul”, arătând, că noi Românii am avut în Transilvania și Ungaria drepturi politice încă din timpurile vechi ale regatului ungar. Un Jidan dela foaia guvernistă „Budapesti Hirlep” a scris, că noi Românii am fost totdeauna numai suferiți în țara noastră, adică am fost numai robi, cari muncesc pentru nemeși. Părerea aceasta o au de altminteri mai toți scriitorii și dano-maghiari și tovarășii lor Sași.

Dl. Xenopol a răspuns minciunilor jidano-maghiare (și săsești) tot în „Românul”, arătând cu documente ungurești, scrise în limba latină și păstrate în Ungaria, că Românii am avut într'adevăr încă din primele veacuri ale stăpânirii ungurești drepturi politice.

Un document dela anul 1291, adică de-acum 620 de ani, începe cu vorbele latinești *) „Nos Andreas... quod cum universis nobilibus, saxonibus, siculis et olahis, in partibus transylvanis, apud Albam Iulae pro reformatione status eorundem congregationem cum iisdem fecissemus...”, ceea ce va să zică, că regele Ungariei Andreiu a ținut la Alba Iulia o adunare (congregațiune cu nemeșii (unguri și români), apoi cu reprezentanții Sașilor, Săcuilor (siculi) și Românilor (olahii), ca să le îndrepteze starea.

Intr'un document dela anul 1363, e vorba de o judecată în congregațiunea comitatului (districtus) Hațeg. Congregațiunea aceasta era alcătuită din nobilii (români și maghiari) ai comitatului, precum și din cnejii **) (un fel de nemeși mai mici, cari erau totdeauna români) și fruntașii români din ținutul Hațegului, sau cum zice latinește „coram nobis et requi nobilibus de comitatii Hunyad ac universis kenesiis et senioribus olahalibus districtus Hatzag”.

În anul 1391 banul Severinului, Nicolae, chemă pe nobilii și cnejii districtelor românești Sebeș, Lugoj, Caran și Corniaț, ca să judece procesul dintre cneazul Bogdan cu orașenii din Caransebeș. Fiind vorba de districte românești, se'nțelege, că și nobilii și cnejii erau români.

Un document din 1419 vorbește despre o congregațiune ținută „una cum nobilibus et kenesis olahalibus Sebes, Lugos, Karan et Kornjat causas cunctorum coram nobis litigantium”, adică tot judecarea unui proces, la care sunt chemați nobilii (nemeși) și cnejii români (olahales). Iar la anul 1439 comitele Timișului adună „universitatem nobilium et kenesiorum olahalibus”.

*) Dăm și noi vorbele latinește pentru domni preoți și învățători cetitori ai foaiei noastre, apoi ca să vadă și cărturarii noștri țărani, cum zice în limba latină, adică romană, din care s'a născut cea românească. De altminteri mai de mult limba maghiară era așa de proastă, încât toate documentele se făceau în limba latină, apoi mai târziu într'o latinească amestecată cu ungurește.

**) Numele cneaz a rămas până'n ziua de azi la frații bănățeni, cari zic primarului *chincez*. Un cneaz român a fost și Povel Chinezu, care a bătut pe Turci pe Câmpul Păcii lângă Oraștie în anul 1479. Armata lui era compusă din Românii bănățeni.

lium districtus Sebes”, adică pe toți nobilii și cnejii români, iar într'o cauză de proces. La 1428 regele Ungariei Sigismund ține în Mihald (Mehadia) o congregațiune generală „igitur nos eorundem juratorum assessorum et nobilium, nec non kenesiorum assumpto consilio”, adică sfat cu jurații, asesorii și nobilii, precum și cnejii, ca să judece un proces, ce-l aveau cnejii români Raiu și Dobra contra lui Deșu și Ladislașu. Districtele acestea bănățene, de cari se tot vorbește, erau în număr de șapte și românești, după cum arată un document dela 1451 de pe vremea Românilor Ioan Corvin dela Hunedoara: „Iohannes de Huniad, nobilibus viris, iudicibus nobilium septem sedium valahicalium” (nobililor bărbați, juriilor din cele șapte scaune nobile române).

Documente de acestea mai sunt încă multe, cari toate dovedesc, că noi Românii, stăpâni pe aceste locuri înainte de venirea Maghiarilor, am avut totdeauna fruntașii noștri, nemeși și cnejii, cari înainte de robirea noastră erau chemați la sfat și la judecată. Căci toate se făceau și cu sfatul nostru, iar în vreme de războiu dam cu miile brațele pentru apărarea acestui pământ. Străbunii noștri nu făceau ca Sașii, cari plăteau câteva sute de galbini pe an, ca să fie scutiți de-a eși la războiu afară de orașele și cetățile lor. De aceea avem drept să cerem și să ne luăm dreptățile, ce ni se cuvin, nu numai ca cetățeni ai Ungariei, ci ca *popor deosebit românesc*, așa cum am fost și vom fi totdeauna.

Cântece populare.

Fă-mă Doamne ce mi face,
Fă-mă pasăre pistriță,
Ori la drum o crâșmărită,
Să dau vin, să dau pelin,
Să mă ușurez de chin.

Dragostile-'s ale lunii
Și le iubesc numai unii,
Da le iubesc cu dreptate
Pân' ce-i luna jumătate,
Când ajunge luna plină
Din nimic le află vină.

Frunză verde de arțar
Ne-am iubit bade 'nzadar.
Frunză verde foaie rară
Ne-am iubit doi ani și-o vară
Da ne-am urât dintr'o seară.

Cine iubeste și lasă
Pice-i carnea de pe oasă
Și să-i sece măduva
Cum mi-a secat inima.

Spune-i bade maică-ta
Să-mi închidă ușa,
Să-și pună gurii lăcat
C'a zis că te-am fermecat.
Când oi sta a fermeca
Nu farmec viță de-a ta.

Măi badiță, maică-ta
Teamă-i e că mi lua.
Spune-i bade să nu-i fie,
Că nu-i voi călca'n călcăie.
Când io-i fi maică-ta nor
Va crește iarba 'n cuptor.
Când ți-oi fi ție nevastă
Va crește iarba 'n fereastră.

Adunate de
Maria Cuntăa.

Doina lui Eminescu*).

*Dela Nistru pân' la Tisa
Tot Românul pân-su-mi-s'a,
Că nu mai poate străbate
De-atâta străinătate.*

Din Hotin și pân' la mare
Vin Muscalii de-a călare,
Dela mare la Hotin
Mereu calea ni-o așin:
Din Boian la Vatra Dornii
Au umplut omida cornii
Și străinul te tot paște,
De nu te mai poți cunoaște.
Sus la munte, jos pe vale
Și-au făcut dușmanii cale,
Din Sătmar până'n Săcele
Numai vaduri ca acele.
Vai de biet Român săracul!
Indărăt tot dă ca racul,
Nici îi merge, nici se'ndeamnă,
Nici îi este toamna, toamnă,
Nici e vara, vara lui
Și-i străin în țara lui.
Dela Turnu 'n Dorohoiu
Curg dușmanii în puhoiu
Și s'asează pe la noi;
Și cum vin cu drum de fier
Toate cântecele pier;
Zboară paserile toate
De neagra străinătate;
Numai umbra spinului
La ușa creștinului.
Iși desbracă țara sânul,
Codrul — frate cu Românul —
De secure se tot pleacă
Și izvoarele îi seacă —
Sărac în țară săracă!
*Cine-a îndrăgit străinii,
Mânca-i-ar inima câinii,
Mânca-i-ar casa pustia
Și neamul nemernicia!*

Stefane Măria Ta,
Tu la Putna nu mai sta,
Las' Arhimandritului
Toată grija schitului,
Lasă grija sfinților
În seama părinților,
Clopotele să le tragă
Ziua 'ntreagă, noaptea 'ntreagă,
Doar s'a 'ndură Dumnezeu,
Ca să-ți mântui neamul tău!
Tu te 'nalță din mormânt,
Să te aud din corn sunând
Și Moldova adunând.
De-i sună din corn odată,
Ai s'aduni Moldova toată,
De-i sună de două ori,
Iți vin codri 'n ajutor,
De-i sună de-a treia oară,
Toți dușmanii or să peară
Din hotară în hotară,
Indrăgi-i-ar ciorile
Și spânzurătorile!

*) Doina aceasta e strigătul de durere a nemuritorului Eminescu, care vede năvala și jaful străinului incubărit pe tot cuprinsul pământului românesc, ale cărui margini sunt: la apus Tisa, care ne desparte de Maghiari; la răsărit Nistru, care desparte Basarabia de neamul rusesc (muscălele). Hotinul e orașel în partea de meazănoapte a Basarabiei. Vatra Dornii e în Bucovina. Omida e Jidanul spurcat. Turnu, e Turnu-Severin, lângă Dunăre; Dorohoiul e oraș în nordul Moldovii. Prin apelul către Stefan cel mare, Domnul Moldovei, înmormântat la mănăstirea Putnei (în Bucovina) vrea să-și arete nădejdea, că vechea vitejie românească se va deșteptă de nou în sufletul Românilor și aceștia vor curăți codrul românesc de omida scârboasă, adică de străin. Să dea Dumnezeu!

Poporul italian așteaptă știri despre războiu.

— Prinții și neamurile s'ldaților, așteaptă știri nouă, în curtea ministerului de războiu din Roma. —

La rubrica „Știri politice din străinătate” spunem, că la o seamă de vești, ce vin de pe câmpul de războiu nu li se poate da îndată mare crezământ. Așa și este. Turcii vestise, că au cuprins Tripolisul, ba ar fi prins chiar și pe comandantul trupelor italiene, *Caneva*. Din aceste știri numai atât e adevărat, că Turcii și Arabii au făcut mai multe asalturi asupra Tripolisului. Ba unele asalturi au fost chiar bine izbutite. În aceste lupte au căzut mai mulți soldați atât din partea Italianilor, cât și a Turcilor și Arabilor. Orașul până de prezent e însă tot în mâna Italianilor, cari, primind întăriri de armată nouă, se pregătesc de o luptă mai mare contra mohamedanilor. Porturile Benghazi și Derna încă sunt tot în mâinile Italianilor.

Pe de altă parte vine știrea *adevărată*, că Duminică trecută regele Italiei a publicat decretul (a dat înștiințare în scris), prin care Italia se face stăpână asupra Tripolitaniei și a provinciei Cireneica. Guvernul Turciei a înștiințat însă Marile Puteri, că nu recunoaște acest decret nedrept.

În urma acestor stări, se pare că acum chiar se va începe războiul cu înverșunare. Să vede, că Italia nu vrea să se tragă de loc înapoi. Ba, cine știe, se poate ca să se amestece și vr'o mare putere la mijloc. Se zice, că Rusia ar fi adunat multă armată în Basarabia (la granița Austriei) iar Austria mobilizează trupele din Galizia.

Guvernul italian își bate capul se facă un împrumut, deoarece nu mai sunt bani

destui, fiindcă Italia cheltuiește zilnic 3 milioane de lire. Pe câmpul de războiu bătăuie holera între soldați, atât turci cât și italieni.

Chipul nostru ne arată mulțimea poporului, care stă în curtea ministrului din Roma. Aci așteaptă știri nouă despre războiu. Și e mare supărare, din cauză, că guvernul nu publică regulat lista celor căzuți în războiu. De sigur, că trebuie să fie mulți căzuți. — Câte mame, femei și copii nu vor rămânea fără sprijin, ajutor și mângăiere? În mijlocul chipului se vede chiar mama unui soldat. Ea a căzut în genunchi, în fața unui ofițer, pe care îl roagă plângând, ca să-i spună ceva — dacă poate — despre feciorul ei, *dis* în războiu.

Știrile Săptămânii.

Sibiu, 10 Noembrie n.

Concert în Sibiu. Doamna Lucia Cosma, bine cunoscuta noastră artistă, va da un concert în Sibiu, la 17 Noembrie n., cu concursul d-șoarei Anicuța Voileanu, absolventă a Academiei de muzică din Viena. Concertul se dă în favorul Reuniunii femeilor române din Sibiu, cu ocazia sfîntirii zidirei celei noi pentru școala de meșteșug și de industrie de casă a Reuniunii.

Bilete pentru concert se vînd, începînd din 14 Noembrie n. c., la Librăria Georg Mayer. Prețurile: loja 10 cor., locul I 3 cor., locul II 2 cor., loc de stat 1 cor., Studentii 60 bani. Programul se va publica în numărul viitor.

Sfîntire de biserică. Prea Cuvioșia Sa, protosincelul Dr. Eusebiu Roșca, însărcinatul Excelenței Sale, mitropolitul Ioan Mețianu din Sibiu, a sfîntit în luna aceasta frumoasa biserică ridicată de poporul nostru din Ocolușul-mare. Din Sibiu a mai luat parte și profesorul seminarial, dl Dr. Vasile Stan. La actul sfîntirii au luat parte și domnii protopopi Iovian Murășan și Vasile Gan, împreună cu alți zece preoți. După slujba dumnezească, Prea Cuvioșia Sa a ținut o vorbire plină de învățături frumoase, îndemnând la statornicie în credința strămoșească și la alipire către maica noastră biserică și fica ei școala. — La liturghie a cântat bine corul țăranilor din Agărbiciu. — A urmat apoi prânzul, la care au luat parte preste o sută de persoane, între cari și mulți țărani.

Pildă bună. Părintele Ioan Crăciun din Spring (comitatul Albei-de-jos) a știut să îndemne, prin cuvîntul său de păstor bun, consiliul comunal, ca să hotărască închiderea crăjmilor în Dumineci și sărbători. De două ori au respins cei dela comitat (Jidanii erau în dosul lor) hotărîrea consiliului comunal. Acesta însă nu s'a dat bătut și a hotărît a treia oară închiderea crăjmilor. Acum a biruit și la comitat, căci hotărîrea a fost primită. În Spring nu mi vezi acum în sfîntele sărbători și Dumineca oamenii prin crăjme, ci la slujba sfîntă, iar după aceea povestind frumos și cîntînd. Să trăească!

Caz de moarte. La București a răposat în 21 Octomvrie n. c. profesorul Vasile Măndreanu, originar din Săcele, fost mulți ani profesor la institutul pedagogic din Caransebeș, de unde a fost chemat în România, ocupînd acolo postul de profesor și director la liceul Cantemir din București, unde a și murit. Răposatul a fost decorat din partea regelui Carol cu ordinul „Coroana României” în gradul de cavaler, pentru numeroasele sale merite. Măndreanu era sprijinitorul multor Români dela noi alungați în România de soarte. — Odihnească în pace!

Un nou păstor pentru Români din America. Părintele Ilie Suciș a fost trimis de Inalt Prea Sfîntia Sa mitropolitul Mețianu paroh la Români din Cleveland-O. li dorim putere dela Dumnezeu, ca să poată păstori cu vrednicie pe Români noștri de-acolo, iar aceștia să-i asculte sfaturile date de un bun părinte, ca să-și păstreze legea și limba.

Consilieri comunali bravi. „Românul” din Arad povestește o întâmplare, care ne arată, într'o lumină frumoasă pe membrii consiliului (comitetului) comunal din Boița (lângă Sibiu). Cercetîndu-se socotelile comunale pe 1910, s'a aflat, că s'au defraudat 500 de coroane. Consiliul n'a vrut să aproabe socotelile, ci au cerut cercetare contra celui vinovat și darea lui în judecată, ca să fie pedepsit ca orice hoț. Prim-pretorul nu și-a făcut însă datoria, ci din contră, a convocat consiliul comunal din nou și a încercat să-l silească să se lase de cererea lui față de defraudant. Consilierii au stat însă pe lângă ce au hotărît întăiu. Revizorul financiar cercual trimis de prim-pretor, văzînd tîria consilierilor, i-a amenințat, că de nu se vor supune, va șterge dotațiunea bisericii din bugetul comunal. Consilierii nu s'au supus. Atunci se pomenesc convocați la o ședință, în care li se spune, că bugetul, odată votat, de pe 1911 nu e bun și să-l schimbe cu un buget nou, în care dotațiunea bisericii eră scăzută dela 2600 cor. la 2000 cor. Consiliul comunal a respins bugetul cel nou, a îndrumat primăria să respecte pe cel vechiu și totodată i-a poruncit să pornească procesul pentru defraudare. Primăria, de bună samă de teama pretorului, nu s'a supus poruncii consiliului comunal, care el singur are să hotărască, ce trebuie să se întîmple în comună. Atunci consiliul a ales o comisiune din sânul său și aceasta va face pașii de lipsă la tribunal.

Consilierii bravi din Boița sunt vrednici de laudă. Nu tot așa putem zice de slujbașii dela pretură. Până acum ni se părea, că Sașii au dreptate, când ziceau, că în comitatul Sibiului se face o administrație cinștită. Acum vedem, că nu e așa. Nădăjdum, că în cea dintăiu adunare a comitatului, Români vor face interpelare.

Caz de moarte. Cu inima sfîșiată de durere aducem la cunoștința tuturor rude-niilor, prietenilor și cunoșcuților, că preaiubitul nostru fiu, frate și nepot Aurel Dobrinu (Delascurta) farmacist, a încetat din viață, Sămbătă, în 4 Noembrie n. a. c. după un morb scurt și de tot greu, în floarea vieții, abia în al 27-lea an al etății! Rămășițele pămîntești ale scumpului și neuitatului nostru defunct s'au așezat Luni în 6 Noembrie spre odihna veșnică în cimiterul bisericii gr.-cat. din loc. Odihnește în pace, suflet blând, în locașurile dreptilor! Bucium, în 4 Noembrie 1911. George și Maria Dobrinu, părinți. Cornel, Virgil, Cornelia, Aristotel, Aurelia, Maria, Liviu, George, frați și surori. Terezia Ghircoiașiu Sincere condolențe întristatei familii! bunică.

Gazurile dela Șarmășel, cari au explodat așa de grozav, încât au ars case și au strîcat chiar și drumul, tot mai explodează, cu toate că s'a început cu astuparea găurilor. Puterea gazurilor e așa de mare, încât după ce astupă o gură, ele își sparg altă gură.

Soartea hoțului. Marți dimineața jandarmii, cari umblau în serviciu, au aflat într'o cărare din pădurea Arpașului de sus, un om mort, care avea 3 răni de pușcătură în cap și 4 răni în piept. Cercetîndu-se s'a aflat, că mortul era Nicolae Veza, un tovarăș din banda de hoți a lui Budac și soții, pentru a căror prindere ministrul a pus un premiu de 2000 coroane. Se dă cu socoteala, că Veza a fost omorît de tova-

rășii ceialaltii ai lui, deoarece la împărțirea unor lucruri furate nu s'au putut înțelege între ei și astfel le era frică că Veza îi va trada.

DI N. Corfescu în Elisabetopole. Duminică, 12 Noembrie 1911 la 8 oare seara, cu prilejul adunării generale a însoțirii „Mugurul”, filiala „Asociațiunii” aranjează în sala „Hotelul Cassa de păstrare” un mare concert cu concursul celebrului tenor dramatic de operă, dl N. Corfescu (și Doamna), care a avut cele mai frumoase succese pe scenele din Viena, Milano, Praga, București, Budapesta, Constantinopole etc. După concert urmează dans.

Aviz. Călindarul Poporului pe 1912 a apărut. Prețul unui exemplar este 40 bani, trimis prin poștă 45 bani. Revânzătorii primesc rabat însemnat. (Cei ce comandă mai multe exemplare și le plătesc înainte, capătă rabat mai mare ca aceia, cari le plătesc după vânzare. Ceiți cele scrise la pagina 10 a folii).

Nimeni să nu-și cumpere călindar, până când nu vor vedea „Călindarul Poporului”, care cuprinde o seamă de articole folositoare, apoi o mulțime de chipuri, poezii și tablouri foarte frumoase. Partea calendaristică și târgurile de țară încă sunt schimbate, completate și rănduite din nou.

„Ajutorul”, societate pe acții din Șeica-mare, a deschis cu începutul lunii Noembrie a. c. o filială în Mediaș, care se ocupă cu tot felul de afaceri de bancă. Cu conducerea filialei s'a încredințat dl Nicolae Tipuriță, dirigent. Filiala „Ajutorul” din Mediaș își are localul în vila G. Morscher din Piața mică. Direcțiunea.

Agentură de poștă s'a deschis în Marpod (comitatul Sibiului) dela 1 Octomvrie încoace. Se primesc scrisori și mandate postale pentru orice țară. Scrisori cu bani și pachete se primesc numai pentru Ungaria, Austria, Bosnia, Herțegovina și Germania.

Spre știre. Din cauza sărbătorii sfîntului Dumitru, numărul acesta al folii, s'a expedat numai Vineri.

La numărul de azi al folii se află adăugat un supliment dela Ustredna Banka, ceea ce aducem la cunoștința cetitorilor noștri.

Franz Liszt și Maghiarii. Ungurilor le-a plăcut totdeauna să se împodobească cu pene străine. În istorie se laudă cu vitejia lui Ioan Huniadi, despre care înșiși istoricii lor mărturisesc, că a fost Român curat, din tată și mamă Români; se laudă cu iubirea de dreptate a lui Mateiu Corvinul, care a fost feciorul Românului Ioan Huniadi; se laudă cu vitejia lui Pavel Chinezu (ei îi zic Kinizsi), care a fost Român bănățean; cu vitejia lui Tit Dugovici, care a fost Croat, cu a lui Zriny (la cetatea Szigetvár), care a fost Croat; cu Kossuth, care a fost Slovac; cu Baross, ministrul, care a introdus tariful pe zone la căile ferate, tot Slovac; cu Vámbéry, cunosător al limbilor și popoarelor vorbite în Asia de mijloc, Jidan din Germania; cu Munkácsy, pictor vestit, care a fost Jidanul Löbl și alții și alții. Acum de curînd s'au dat serbări mari în Germania, Austria și Ungaria, pentru că s'au împlinit 100 de ani dela nașterea vestitului pianist (cîntător

pe pian) și companist (alcătuitor de melodii pentru cântare) *Franz Liszt*. Acesta s'a născut la anul 1811 la Reiding în Ungaria. Părinții lui erau Germani veniți din Saxonia (o țară în Germania, mărginașă cu Bohemia). Fiindcă s'a făcut vestit, Maghiarii s'au grăbit să-l declare Maghiar. Liszt însă n'a prea vrut să știe de Ungaria, păci a trăit mai tot în străinătate, iar despre muzica națională maghiară spuneă verde, că e furată mai toată dela Români și Slavi. De altminteri aceasta o putem vedea și noi chiar la marșul lui Rakoczy, care e compus mai mult din părți de melodii de jocuri românești. Lucrul se explică ușor, dacă ne aducem aminte, că o parte mare a Curuților lui Rakoczy erau Români din Sătmar, Ugocea și Maramurăș.

Bancnote false. În Viena, Triest și Praga (orașe în Austria) s'au ivit bancnote falsificate de câte 20 de coroane. Când le vezi întâiu, și se par bancnote bune, dar șterse. Privindu-le mai deaproape, se poate vedea, că culoarea nu e ca la cele bune, căci pare a fi unsuroasă. Pipăindu-le, aflăm, că hârtia e mai groasă și mai moale ca la bancnotele bune.

Faptă creștinească. Ni se scrie: Ioan Bușan din Sălciva a făcut pe spesele sale o fântână și lângă fântână o cruce de piatră, foarte frumoasă, în preț de 300 cor., a cumpărat un rând de haine preoțești în preț de 190 cor. Matei Laz nr. 110 din Sălciva a cumpărat o evanghelie frumoasă pe sama bisericeii, cu 70 cor. Samuil Laz un apostol. — Pentru aceste fapte de laudă creștinești, li se aduce și pe această cale mulțămintă. Dumnezeu să le răsplătească însutit pentru jertfele făcute, să înmulțească lucrările lor spre bine și să-i binecuvinteze cu darurile sale cerești. S. M.

Cantină școlară. Vrednica Reuniune a femeilor române din Lugoj va deschide la 1 Noemvrie a. c. din nou cantina școlară, unde va da în cursul iernii la 50 de elevi și eleve dela școalele gr.-or. și gr.-cat. de acolo prânz cald fără plată. Pentruca să poată face lucrul acesta creștinesc, oamenii cu frica lui Dumnezeu din orașul acesta dau fiecare câte ceva pentru masa copiilor.

Cantine de acestea sunt multe în România, mai ales la orașe, dar și la sate, unde copiii vin din depărtări mari la școală și mulți la ameazi nu se mai pot duce acasă, așa că trebuie să se mulțumească cu o bucată de pâne rece. Sunt multe comune la noi, unde ar trebui deschisă o astfel de cantină școlară. Chiar și aici în Sibiu ar trebui la școala poporală, care fiind acum centrală, silește pe copii să vină din depărtări mari la ea.

Un râu în flacări. În Moreni (aproape de Câmpina, județul Prahova) o sondă (fântână) de petrol (gaz) a făcut explozie și toată păcura s'a revărsat în râulețul Cricovului, care venia acum mare, fiind umflat de ea. Niște țărani nepricepuți au aruncat un lemn aprins în râu și la moment s'a aprins păcura, care curgea ca o mare de flacări, pârjolind tot ce găsea pe malul apei. Ajungând la podul cel mare de pe apa Cricovului, l-au aprins. Inzadar au atergat locuitorii din satul învecinat, căci n'au putut ajuta nimic. Din pod n'a mai rămas nici urmă. Focul a încetat pe râu numai după ce a ars toată păcura. Cei doi țărani, cari s'au jucat cu focul, au fost aflați și dați în judecată.

Prea mare îndrăzneală! În anul 1896 muri învățatul svedez Nobel, care a iscodit dinamita. Cu aceasta invenție a lui a făcut o mulțime de bani. Înainte de moarte a făcut un testament, prin care hotărăște, ca din averea lui de multe milioane să se dea premii pentru lucrări de știință, literatură și un premiu de 300,000 de franci (lei) pentru celce a lucrat mai mult pentru înfrățirea popoarelor. Unii Maghiari au avut îndrăzneala să lucreze, ca premiul de înfrățire să se dea anul acesta lui *Apponyi*, cel mai mare învrăjbitor de popoară și dușman criminal al culturii omenesti. Se'nțelege, că învățații, cari au să hotărăscă în privința acestui premiu, nici nu l-au băgat în samă, așa că nici vorba cel puțin n'a fost de omul acesta fără de lege.

În atențiunea învățătorilor noștri. Învățătorul „Dáncs L. Gyula din Kacsók, Szolnok-Doboka“, a publicat un *Plan* pentru școalele populare cu limba de propunere nemaghiară, dar ajutate de stat. Planul acesta (cu 73 pagini) îl îmbeie cu 2 cor. Atragem atențiunea învățătorilor noștri, greco-orientali și greco-catolici, că consistoarele noastre mitropolitane din Sibiu și Blaj, au publicat deja planul școalelor românești, aprobat și de ministru. Numai planul autorităților noastre bisericesti are valoare la școalele noastre confessionale, de aceea ferțiți-vă de cuiul străin în casă.

O haită de lupi prăpădește sute de oi. Cu tot timpul frumos, haitele de lupi au început să cutreere Dobrogea. În județul Constanța, o haită de vre-o 30—40 de lupi a năvălit în săptămâna trecută, într'o seară neguroasă, asupra unei turme de câteva sute de oi. Fiind ceață deasă, cum e de obicei toamna prin Dobrogea (din cauza apropierii mării), ciobanul n'a văzut nimic, până s'a pomenit cu oile gonite în fugă nebună. Pricepând ce e, a alergat iute în satul apropiat Capucci și a strigat oamenii. Aceștia s'au luat după lupi, dar n'a mai putut da de ei. Jalnică eră priveștiștea locului, unde păscuseră oile. Locuitorul Ion Moțoc, din 250 de oi, câte aveă, a găsit 150 moarte sau încolțite rău și numai 80 vii, întregi, Stoian Trifoiu 40 moarte și 30 vii, Stefan Moțov 14 moarte și încolțite și numai 11 vii.

Roadele beției. Meseriașul Mihai Jung din Seghedin, om de treizeci de ani, a intrat într'o Duminecă dimineața în crâjmă, în loc să meargă la sfânta biserică. Până seara a umblat din crâjmă 'n crâjmă, apoi, beat tun și cu mintea turburată, a venit acasă, unde și-a găsit femeia și cei doi copilași plângând. În beția lui a luat revolverul, și-a împușcat nevasta, apoi și-a tras și lui un glonț. Amândoi au căzut morți la pământ. Bieții copii au rămas prin ușile oamenilor.

Care au fost urmările urcării la prețul tabacului? Cele așteptate de ministrul de finanțe: lumea fumează cel puțin tot așa de mult ca mai înainte, așa că statul încassează și mai mulți bani, căci își vinde marfa mai scump. Se'nțelege, că nimeni n'are dreptul să se plângă, căci statul nu silește pe nimeni să-i cumpere marfa. Dar e lucru știut, că dările, pe cari le plătim de bună voie (pentru tăbac, rachiu, fudulie) sunt cu mult mai mari decât cele ce ni le cere statul, comuna și biserică.

Jertfele aviațiunii. Făcându-se socoteala, s'a aflat, că până acum au murit din 1500 aviatori (oameni cari zboară cu baloane) o sută de inși. Mulți, dacă socotim, că aviațiunea (zborul cu aeroplane) e cunoscută numai de câțiva ani.

O cassă de bani furată. Trenul, care plecă dela Timișoara spre Văriaș—Vălcani aveă în el și cassa de bani, în cari erau banii strânși în stațiuni pentru biletele de drum. Când ieșă trenul dintr'o stație, funcționarii văzură, că lipsește lada cu bani (2900 de coroane). S'a înștiințat numai decât jandarmeria și s'au început cercetările. Lada de fer a fost găsită — goală — pe câmp, hoții nicăiri. Jandarmii cercează acum după niște lucrători dela tren, cari au fost dați afară din lucru.

Foc din răsbunare. Am fost spus mai demult, că unii întreprinzători de lucrări din orașe (și din Budapesta) nu mai plătesc lucrătorii Sâmbăta, ci la mijlocul săptămânii. Au văzut adecă cum mulți lucrători, neînșurați, dar și de cei înșurați, nu se duc seara acasă, ci la crâjmă, unde își cheltuesc banii în beții, cărți și alte ticăloșii. Un lucrător Kiss din Budapesta, mănios, că nu i s'au plătit banii Sâmbăta, a dat foc schelei (scândurile așezate în jurul zidurilor, ca să poată lucra zidarii) dela o casă, care se clădea și unde lucra și el. Tăciunarul a fost arestat.

Un tren românesc de 13 vagoane scapă din Predeal. În stația dela Predeal se află un tren de marfă, cu vagoane goale, care aveă să fie adus pe altă linie. Indată lângă Predeal, care se află chiar în marginea țării, începe coborișul iute prin pasul Timișului la Brașov. Mecanicul a făcut o greșală, căci mașina a scăpat de sub stăpânirea lui și a pornit pe hula cea mare cătră Brașov. Orice încercare de-a opri trenul a fost zadarnică. Din Predeal s'a telegrafiat la toate stațiile până la Brașov, să fie oprite toate trenurile pe alte linii, ca să nu se întâmple vre-o ciocnire îngrozitoare. Așa s'a și făcut. Trenul românesc fugar a ajuns în Brașov, fără să se întâmple ceva. Aci a fost luat de un tren accelerat și adus iară la Predeal.

O vânătoare de porci — de casă. Doi vânători sași dintr'o comună din apropierea Sibiului au plecat, bine înarmați, la vânătoare de porci sălbatici. Intrând în pădure, aud un grohăit dintr'un tufiș. Puștile la ochi și dă-i la împușcături. După ce au fugit o parte din porci, vitejii noștri au intrat în tufiș și acolo au găsit cinci porci de casă împușcați de ei. Fiind prea multă carne pentru cârnați și cârtaboși, își bat și acum capul, ce să facă cu ea, mai ales, că au trebuit să plătească proprietarului porcilor paguba.

Lupta contra alcoholismului (beției). Orașul Cașovia (oraș în partea de mează-noapte a Ungariei) înștiințează, că dă un premiu de 3000 de coroane pentru cea mai bună carte, în care să se arete: Cum se poate lupta în Ungaria mai bine contra beției? Premiul se va da în toamna anului 1912.

Iară beția. Ioan Alăman, om de 53 de ani din Săscior, zăcuse mai multă vreme în spitalul din Sibiu, unde fusese adus din cauza beției. După ce se vindecase încălta de urmările beției, i-au dat drumul. Nenodocitul s'a dus însă la crâjmă, unde s'a în-

Nici un risc!

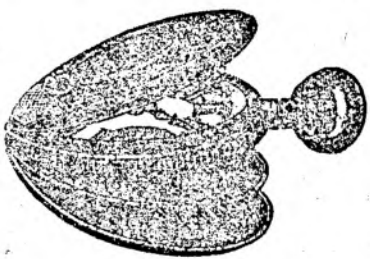
CUM?? — CEE??

N'ati auzit încă, ce ADMIRABIL DAR DE CRĂCIUM oferă gratuit

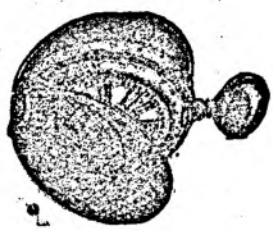
tuturor comitentilor sei

ŪSTREDNÁ BANKA J.C. SPOL., BUDAPEST V., SAS-U. 24. ?

Ocaziune de a câștiga

Tot lozul câștigă!

a fiecărui

an

27. DECEMBRIE

Cor. 1,000,000

cel mai mare câștig din lume, care se va sorți la tragerea din

și gratis un splendid orologiu de goldin de bărbai sau de dame.

Acste oroloage sunt comandate special în scopul acesta dela una dintre celea mai mari fabrici de renume mondial din Chaux-de-Fonds, Helvetia. — Ambele oroloage au capac dublu, ornat cu gravuri (incrustări) elegante, un mechanism non plus ultra, — garantându-se mersul regulat și precis, — o formă și înfățișare elegantă, care core-spunde și celor mai rafinate așteptări, un cașo d'operă a tehnicii moderne.

Accest dar îl acordăm tuturor acelor P. T. cumpărători, cari comandă dela noi pe rate lunare, — în decursul acestei luni, — una din grupele de lozuri cari urmează și coresponde condițiilor de plată indicate mai jos.

VINDEM

11 IAZ DIN BANCA HYPOTHECA RUSINĂ pe 26 rate lunare a Cor. 6.—

6 TRAGERI ANUALE: 25 Feb., 25 Apr., 25 Jun., 25 Aug., 25 Oct., și 27 Decembrie.

CIȘTIGURILE PRINCIPALE

Cor. 1,000,000 — 2 a 75,000—, 500,000—, 2 a 100,000—, 2 a 75,000—, 50,000—, 10,000— etc.

OROLOGIU

Il primește gratis fiecine, care comandă dela noi lozul de mai sus și ne asigurnază anticipative primele 5 rate lunare, adeca în total suma de Cor. 30.—, — solvind apoi ratele următoare regulat.

OROLOGIU

se expediază comitentului imediat, adeca de odată cu lista legată de rate, cvitele și carnetul de securi postale.

Tragera ultimă în anul 1959.

Vindem

donă lozuri și anume unul dela BANCA HIP. UNG. și unul dela PRIMA CASSA de PĂSTRARE PESTANĂ DIN PATRIE pe 39 rate lunare a Cor. 10.—.

9 TRAGERI ANUALE: 5 și 25 Febr., 25 Apr., 5 și 25 Jun., 25 Aug., 5 și 25 Oct. și 27 Decembrie.

CIȘTIGURILE PRINCIPALE

Cor. 1,000,000 — 2 a 200,000—, 2 a 500,000—, 400,000—, 300,000—, 2 a 200,000—, 2 a 100,000—, 2 a 75,000—, 50,000— etc. etc.

OROLOGIU

Il primește gratis fiecine, care comandă dela noi lozurile de mai sus și ne asigurnază anticipative primele 3 rate lunare, adeca în total suma de Cor. 30.—, — solvind apoi ratele următoare regulat.

OROLOGIU

se expediază comitentului imediat, adeca de odată cu lista legată de rate, cvitele și carnetul de securi postale.

Tragerile ultime în anii 1959 și 1976.

Vindem

cinei lozuri și anume unul dela BANCA HIP. UNG., trei SANAT. REGINA ELISABETA, unul CRUCEA ROȘIE ITALIANĂ pe 35 rate lunare a Cor. 10 50.

13 TRAGERI ANUALE: 1 și 25 Febr., 1 Mart., 25 Apr., 1 Mai, 25 Jun., 1 Jul., 1 și 25 Aug., 25 Oct., 2 și 2 Nov., și 27 Decembrie.

CIȘTIGURILE PRINCIPALE

Cor. 1,000,000 — 2 a 75,000—, 500,000—, 300,000—, 2 a 100,000—, 2 a 75,000—, 50,000—, 40,000—, 3 a 30,000—, 25,000—, 2 a 15,000—, 3 a 10,000— etc. etc.

OROLOGIU

Il primește gratis fiecine, care comandă dela noi lozurile de mai sus și ne asigurnază anticipative primele 3 rate lunare, adeca în total suma de Cor. 31.50, — solvind apoi ratele următoare regulat.

OROLOGIU

se expediază comitentului imediat, adeca de odată cu lista legată de rate, cvitele și carnetul de securi postale.

Tragerile ultime în anii 1959, 1969 și 1937.

Vindem

un loz dela PRIMA CASSA de PĂSTRARE PESTANĂ din PATRIE pe 35 rate lunare a Cor. 5.—

3 TRAGERI ANUALE: 5 Feb., 5 Jun., și 5 Oct.

CIȘTIGURILE PRINCIPALE

Cor. 400,000 — 2 a 200,000—, 3 a 25,000—, 3 a 8,000—, 3 a 5,000—, etc. etc.

OROLOGIU

Il primește gratis fiecine, care comandă dela noi lozul de mai sus și ne asigurnază anticipative primele 6 rate lunare, adeca în total suma de Cor. 30.—, — solvind apoi ratele următoare regulat.

OROLOGIU

se expediază comitentului imediat, adeca de odată cu lista legată de rate, cvitele și carnetul de securi postale.

Tragera ultimă în anul 1976.

Nici un moment să nu mai trăgănați cu comanda!... Grăbiți până mai ține asortimentul și Vă încredințați înși-Vă de adevăr!

REZERVĂM și acordăm gratis UN OROLOGIU și acelora dintre P. T. cumpărători, cari n'ar fi în stare a solvi primele 3, 5 sau 6 rate de odată, — adeca suma de Cor. 30—31.50, — ci comandând oricare grupă de lozuri indicată de mai sus, ar solvi numai rata primă. — În cazul acesta însă, orologiu rezervat i se va trimite cumpărătorului numai după ce a solvit ațtea rate, cari împreună se împinească suma de Cor. 30—31.50, adeca 3, 5 sau 6 rate, după ce fel de grupă a comandat.

TELEGRAMĂ:

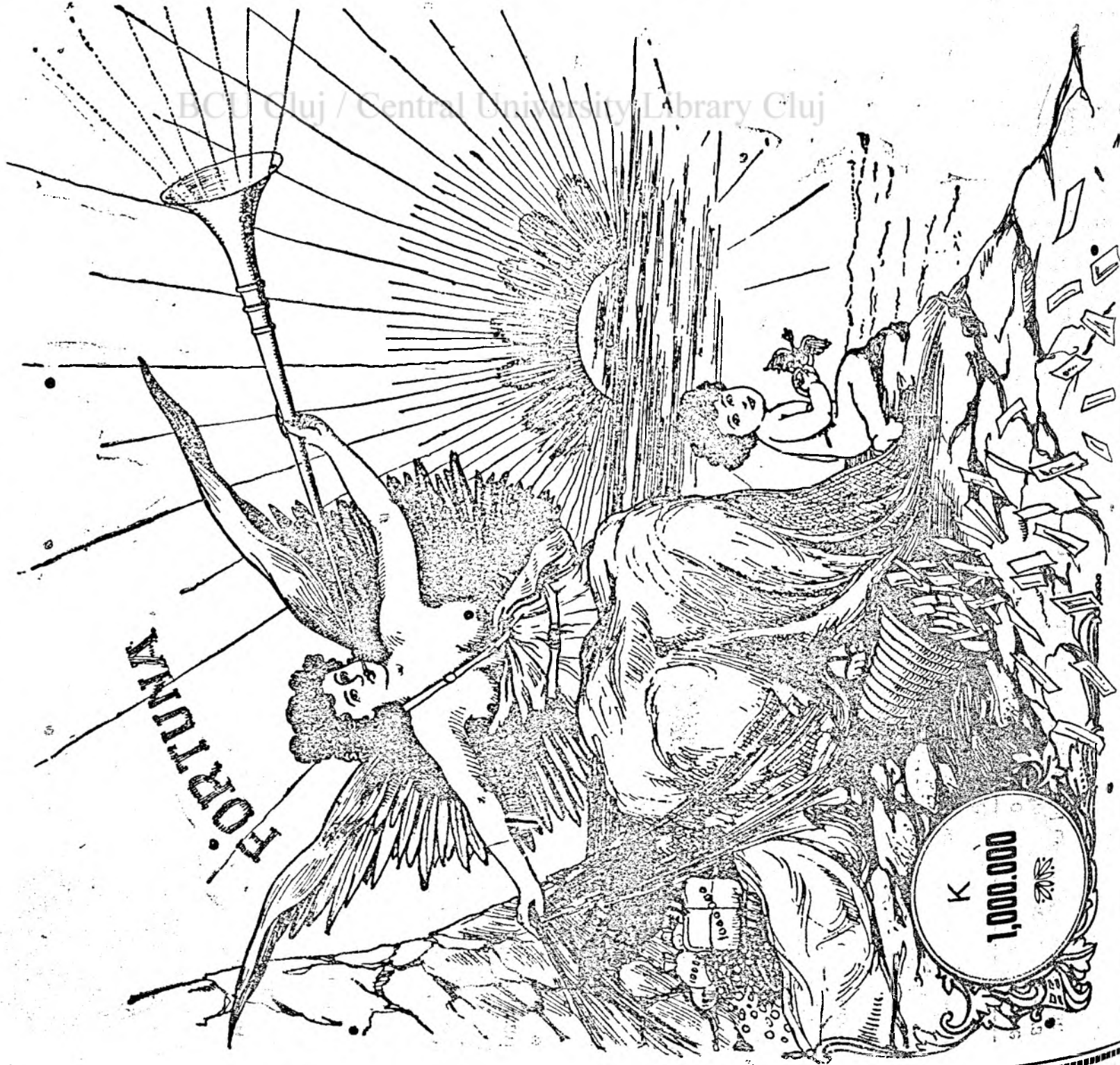
BUDAPESTA, NOV. 1911.

Ciștigurile principale dela tragerile din a. c. au pîcat pe următoarele lozuri:

No. 5219/29 K 300.000
1790/73 AB 75.000
5210/29 200.000
90/13 B 300.000

No. 950/9 AB K 100.000
739 80 A 500.000
5086/15 400.000
1081/82 AB 75.000

No. ?? K 1,000.000.

! STAI STIMATE, STAI! O VORBĂ!

Una ca o sută!...

Cel mai mare ciștig din lume de

Cor. **1,000.000**

se va trage în

27 Decembrie a. c.

Vrei să ajungi la mulțămire, fericire și zile senine, scăpînd ca prin vis de greul vieții?
Vrei să ajungi milionar peste noapte?
Vrei să știi cîasul în care îți-a cîntat „pășerea galbină'n cioc” de noroc?

Atunci nu întîrzia a comanda cît mai curînd pe rate lunare minimale una din grupele de lozuri indicate pe contrapagină, în care caz vei primi gratis

un orologiu de goldin

ca dar de Grăciun,

care se va trimite imediat, adeca cu ocaziunea efectuării comenzii.

Nu pregetați!... Grăbiți pînă mai ține asortimentul!...

UN MILLION

nu e sumă de perdut, ci de cîștigat!...

A sosit momentul. în care fiecare trebuie să încerce norocul!...

bătat bine, apoi a plecat spre Șelimbăr, mergând pe linia ferată. Un vagon împins de o mașină l-a tăiat în două. Se vede, că se culcase pe linie și cum eră seară, nu l-au văzut nime.

Pentru apărarea de vărsările de apă. Anul acesta râurile Moldova, Suceava, Siretul și Ceremușul s'au revărsat și au făcut pagube mari agricultorilor. Guvernul din Viena a dat 40 de milioane, iar dieta Bucovinei va vota zece milioane, ca să reguleze cursul râurilor din Bucovina, pentru ca să nu se mai poată revărsa. La noi se cheltuie sute de milioane numai pentru regularea Tisei, care curge pe lângă sate locuite de Maghiari. De Târnave, Someșe, Murăș și Olt nici nu vreau să știe guvernele ungurești.

Nenorociri în pădure. În comitatul Caras-Severin, în Poiana-Mărului este un joagăr mare al unui negustor de lemne Winkler. Nu de mult un copac a strivit pe un băiat de 16 ani. Fiindcă la joagărul acesta s'au mai întâmplat astfel de nenorociri, desigur din negrija supraveghetorilor, cari sunt răspunzători, procurorul din Caransebeș a pornit o cercetare, ca să se afle, cine e vinovat de ele.

Unul împotriva la cincizeci. E cunoscut obiceiul prost de pe alocurea, ca feciorii recrutați (asentați) să se îmbete atunci, când pleacă înspre orașul, unde au să fie încazarmați. Obiceiul acesta urât e mai ales la Maghiari și la Români. Urmarea lui nu e numai îndobitocirea feciorilor, dar se întâmplă uneori chiar și crime. Iată, ce s'a întâmplat cu niște recruți săcui din Agostin. Erau în gară. Acolo eră și un voluntar (soldat, care servește numai un an, pentru că a isprăvit 8 clase gimnaziale sau patru comerciale). Recruții erau beți. Unul dintre ei se pironi înaintea voluntarului și începuse să-l batjocorească, iar când acesta îi spuse, să-și vadă de treabă, îi trase o palmă. Voluntarul răspuse cu o altă lovitură, apoi scoase baioneta, ca să se apere de ceata celor beți, căci toți cincizeci năvăliră asupra lui. Pe celce-l lovide întâiu îl străpunse cu baioneta prin foale, așa că acesta se răsturnă mort la pământ. Pe un alt doilea îl răni de moarte. Apoi pusă mâna pe un scaun, cu care lovi în deapta și în stânga, așa că toți fugiră îngrozii și voluntarul rămase cu viața. El se duse apoi la postul de jandarmi și spuse cele întâmplate. Deocamdată e arestat, până ce tribunalul va cerceta, cum s'au întâmplat lucrurile, dar de sigur, că nu va fi pedepsit, căci și-a apărat viața.

Iată unde duce beția și purtarea necuviincioasă.

Primejdia trenului. Un muncitor din Berlin lucra pe șinile unei căi ferate. Tocmai veni un tren, așa că el se dete la o parte. În momentul acela veni din cealaltă parte un alt tren, așa că el ajunse între două. Loc ar fi fost între cele două trenuri, dar din nenorocire unul deraie (sări de pe șini) și-l strivi lipindu-l de cealalt vagon.

Tunarul Martinco se urcă într'un vagon de tren, care avea să plece din Buda-pesta. După ce pornise trenul, își aduse aminte, că și-a uitat mantaua (mantă) în sala de așteptare. El sări din tren, dar căzu așa de rău, încât își sparse capul și-și rupse și picioarele.

Al treilea congres al meseriașilor sași

La 14 Octomvrie n. s'a ținut al treilea congres al meseriașilor sași în Sighișoara, fiind reprezentate 15 reuniuni săsești de meseriași (Agnita, Bistrița, Orăștie, Făgăraș, Hălchiu, Cisdăia, Sibiu, Brașov, Șeica-mare, Mediaș, Sebeșul săsesc, Coghalm, Reghinul săsesc, Sighișoara și Codlea). La congres au luat parte și mulți alți fruntași sași, preoți și alții.

Din cele ce au spus raportorii despre greutățile, cu cari luptă meseriașii sași, și despre isprăvile lor, putem învăța și noi multe, de aceea dăm și noi pe scurt o parte din raportul publicat în gazetele germane (săsești).

Raportorul din Agnita spune, că cele două bănci săsești din Agnita au ajutat cu sume frumoase reuniunea meseriașilor de-acolo. În sala de cetire a reuniunii au avut gazete și reviste (germane) pentru meseriași. Trebuie să știm adecă, că în Austria și Germania fiecare breaslă de meseriași își are gazetele și revistele sale, în cari meseriașii sunt luminați în privința meseriei lor.

În întrunirile de seara s'a vorbit despre legea de asigurare a lucrătorilor, despre plata simbriei într'o altă zi, nu Sâmbăta, despre legea servitorilor, afară de aceea s'au explicat mai mulți paragrafi din legea industrială (a meseriilor). Dl. Dr. Weiskirchner le-a vorbit despre lupta contra officii.

Câțiva membri au fost ajutamați cu bani, ca să poată cerceta o expoziție de mașini din Pesta. Pentru alți membri reuniunea a mijlocit ajutor dela stat, ca să-și poată cumpăra mașini. Pentru pantofari s'a ținut un curs (o școală).

În Agnita e mare lipsă de ucenici la meserii, căci Sașii nu-și mai prea dau copiii la meserii, iar *măiestri pantofari sași au hotărât să nu mai primească nici un ucenic român.*

Calfele încă pot cerceta sala de cetire a Reuniunii, care are 222 de membri.

Conducătorii reuniunii din Făgăraș vreau să facă din ea locul, unde să se întâlnească toți Sașii din acest oraș.

Reuniunea din Hălchiu contribuie cu 100 cor. pentru școala ucenicilor. Aici s'a luat și măsură bună: un meseriaș, care n'are un timp oarecare lucru de comandă (tocmit) poate să lucreze marfă, pe care i-o cumpără reuniunea cu 15 la sută mai ieftin și i-o ține în magazin, până se vinde.

Reuniunea din Sibiu a încercat să aducă ucenici dela Șvabii din Bănat, pentru că meseriașii sași să nu fie siliți să ia ucenici români. Dar n'a isbutit, căci Șvabii nu vreau să-și dea copiii la Sași.

Meseriașii din Brașov se ocupă mult și cu apărarea proprietății săsești, grăind, ca Români să nu poată pune mâna pe curți și locuri de-ale Sașilor.

Reuniunea din Șeica-mare lucrează pentru aducerea de meseriași sași în acest oraș și pentru apărarea proprietății săsești, care e amenințată de Români.

Nici meseriașii din Mediaș n'au isbutit să aducă ucenici șvabi.

Reuniunea din Sebeșul săsesc a dat trei stipendii pentru tineri. În felul acesta

vrea să înmulțească numărul meseriașilor sași din Sebeș. Au ajutat cu bani pe un măiestru curelar și pe un cojocar, ca să se așeze în Sebeș. În întrunirile de sara au vorbit despre modul, cum s'ar putea lega mai strâns reuniunea de meseriași cu cea de agricultură. S'au făcut și încercarea de-a apropiă pe meseriașii sași de negustorii sași așa, că meseriașii să lucreze marfă, pe care s'o vândă negustorii.

(Va urma).

Plantarea, cultura și întreținerea viilor.

(Urmare și fina)

IV. Lucrările anului al II-lea.

După ce s'a topit zăpada și a venit primăvara, pământul se încălzește, așa că vița trebuie desgropată. Vom risipi deci mușinoaiele, trăgând pământul la o parte până sub punctul de altoire. Odată vița astfel desgropată, se taie cu o foarfecă până la doi ochi în lăstarul crescut în anul trecut, se sapă bine pământul în jurul ei și se pun 2—3 degete de pământ mărunt preste cei doi ochi, făcându-i și blidișelul de jur împrejur, cum am recomandat anul trecut.

Desgroparea să nu se facă prea de vreme.

Implinirea golurilor.

După desgropare ne apucăm de împlinirea golurilor, cari se găesc în viie. De aceea când cu tăiatul în 2 ochi, când vedem, cari vițe au perit, smulgem pe cele uscate și facem numai decât groapa, în care să plantăm vița cea nouă.

Scoaterea țăruișilor și punerea parilor.

În anul al doilea, după tăierea în doi ochi, vița începe a crește cu mai multă putere și țăruișii dela pichetat nu vor mai fi îndestulători pentru legatul și susținerea ei, de aceea trebuie înlocuiți cu pari (araci).

Scoatându-se țăruișii, se pun aracii cam la depărtare de un lat de mână de viță, după ce am făcut mai întâiu cu un priboiu (lemn ascuțit cu un inel de fer la capătul, unde se bate) o gaună destul de adâncă pentru a se fixa (intepenii) aracul fără a sdruncina mult pământul dela rădăcina viței.

La așezarea aracilor se vor îndrepta greșelile de aliniere (așezare în linie dreaptă) a vițelor, așa încât să avem o figură regulată, apoi vom băga de samă să nu punem aracii în direcția, în care s'au întins rădăcinile viței, ci în partea opusă (dimpotrivă).

Săpatul și celelalte lucrări.

Ca și în anul întâiu după desgropare, după împlinirea golurilor și punerea aracilor, pământul dintre vițe se bătătorește, de aceea trebuie săpată toată via.

Cele trei prașile, stropitul contra peronosporiei, legatul, copcitul și în sfârșit îngropatul se fac în anul al doilea în acelaș fel, ca și în anul întâiu.

V. Lucrările anului al III-lea.

În cursul anului al treilea se fac viței aceleași lucrări, la aceeaș vreme, ca în anul al doilea. La sfârșitul anului însă, înainte de îngropare, vița trebuie pregătită pentru rod.

Pregătirea aceasta se face în modul următor:

La vițele sănătoase și bine dezvoltate (crescute) se alege una din coardele anuale care a crescut mai potrivit și nu e prea groasă, și se taie la o lungime de 80 cm. adică 8—10 ochi, curățindu-se bine de cărcei. Aceasta e coarda, care va rodi în anul viitor. Deosebit se mai lasă o altă coardă, care se taie la 2—3 ochi. Aceasta se numește cep sau călăraș și are să dea în anul viitor coardele, cari trebuiesc lăsate apoi pentru rod. Celelalte coarde le tăiem pe toate. Curățirea viei în felul arătat se face numai la butucii sănătoși, căci pe cei slabi îi lăsăm netăiați până'n primăvară, când se taie iarăși scurt în 2 ochi. Apoi îngropăm vița.

Ingropatul în anul al treilea se face astfel: se adună cu sapa pământul în jurul viței, precum și în lungul coardelor lăsate, formând un pat, pe care se culcă vița (coardele de rod) și se acopere cu un strat de pământ; apoi se adună și restul de pământ în jurul viței și se îngroapă și cepii.

Lucrând în felul acesta, coardele nu se rup la culcare, deoarece încovoierea lor e mai mică ca la îngroparea obișnuită și nu se pune deasupra lor prea mult pământ, așa că de cade prea multă zăpadă sau prea multă ploaie, vița stând pe pat nu e în primejdie de-a se mucigăi, ceea ce slăbește puterea coardelor. Apoi primăvara desgropatul se face mai ușor, iar adunând pământul, pentru facerea paturilor, el se mărunțește din nou, ceea ce este foarte folositor pentru dezvoltarea vițelor.

Ultime știri.

Impăcarea guvernului cu partidele ungurești din dietă.

Am spus în mai multe rânduri, că dieta țării de atâta putere de vreme nu mai lucră nimic de dai Doamne, ci deputații unguri se ceartă între olaltă, ținând vorbiri lungi și fără nici un rost.

Cauza acestor lucruri slabe este, că deputații unguri din opoziție (justiții și koșutiștii, cari sunt contra guvernului), nu voiesc să voteze legile militare, prin cari se cer cheltuieli nouă pentru armată. Ei zic, că numai atunci votează aceste legi, dacă se dau unele drepturi de maghiarizare și asupra armatei. Dar la așa ceva nu se învoiește Viena.

Guvernul a stăruit mereu pentru votarea legilor militare. Opoziția a ținut însă vorbiri lungi și fără rost, numai ca să treacă vremea. Astfel au rămas înapoi o seamă de legi, între cari cea mai de căpetenie este votarea bugetului pe anul viitor (adecă votarea venitelor și cheltuielilor statului pe anul viitor). Altcum ajungem iar în ex-lex, când nu se pot încassa dărrile etc.

S'au făcut din partea guvernului amenințări cu închiderea dietei, dar opoziția tot nu vrea să se lase. Pe lângă toate acestea, Mercuria trecută au ajuns la un fel de armistițiu între guvern și opoziție. Și adecă: în locul președintelui dietei, Berzeviczy, — care s'a mulțumit, — a fost ales Návay. (Intâi era să fie ales călăul Tisza). De Lunia viitoare începând, se va desbate (vorbi) în patru zile pe săptămână asupra bugetului, iar Mercuria și Sâmbăta asupra legilor militare. După votarea bugetului opoziția are iar mână liberă, ca să țină vorbiri lungi și nesărate. Și asta li ușor gălăgioșilor unguri, fiindcă ei sunt mulți, iar regulamentul dietei nu

poate opri pe cineva să vorbească cât vrea de mult chiar și o zi întreagă după olaltă.

Guvernul ar încerca să schimbe și înaprească acest regulament, dar aci iar nu se învoiește opoziția. În armistițiu au cerut chiar, ca regulamentul să se iee și pe viitor tot ca până acum.

Astfel se prăpădește în dietă vremea, în loc ca deputații țării să lucre și chibzuiască asupra ușurării sortii poporului și înflorirea țării întregi.

A apărut

Călimdarul Poporului pe 1912.

Anul acesta dovedește și mai mult ca în trecut, că „Călimdarul Poporului“ este cel mai bun, cel mai bogat, cel mai frumos și cel mai bine îngrijit dintre toate călimdarele noastre. Preste 50 de icoane alese și frumoase, de-ale bărbaților noștri frunțași, porturi, icoane dela serbările jubilarie ale Asociațiunii, împodobesc paginile lui. O icoană mare, colorată, care poate fi podoaba oricărei case românești, ne arată pe toți președinții, cari au fost în fruntea Asociațiunii noastre. Mai cuprinde Călimdarul nostru două icoane, de cari nu s'au mai văzut la noi: porturi românești, de bărbat și femeie, de pe la anul 1650. Sunt după niște fotografii a-nume făcute de pe o carte tipărită acum 250 de ani.

Ce privește celalalt cuprins al lui, am avut grije să facem din Călimdarul Poporului o carte de folos, pe care oricine să o păstreze cu drag și după ce i-a trecut anul. Văzând spre marea noastră bucurie, că poporul nostru nu se mai mulțumește cu un călimdar sec de câteva pagini, am dat o bogată materie pentru învățatură și petrecere.

În anul acesta, pe lângă partea calendaristică obișnuită, am refăcut partea despre postă și telegraf astfel, încât oricine să se poată lumina numai decât, când are trebuință de sfat în privința aceasta.

Lista târgurilor încă am îndreptat-o astfel, încât oricine poate găsi numai decât târgurile de cari se interesează. Sunt făcute atât după luni, cât și după comune. (Târgurile după comune poartă și însemnarea târgurilor de vite cornute, de oi, de porci și de cai, cum n'au mai fost până acum.

Poezii frumoase de domnii O. Goga (Doina), I. U. Soricu (Doina), V. Eftimiu (Traian și Decebal), o mulțime de poezii populare, glume, sfaturi, pilde, cugetări, vorbe înțelepte împestrițează paginile. Frumoasă e poezia La horă de colaboratoarea noastră, doamna Maria din Ocna, precum și Cântecul Țăranului. Dăm și o anecdotă nouă de T. Speranță.

Istoria unui pocăit de părintele I. Agârbiceanu va lumina pe mulți despre prefăcătoria așa numiților pocăiți, acești lăpădați de legea noastră strămoșească. Dintre bucăți mai amintim: Asociațiunea, Președinții Asociațiunii, biografia d-lor Cosma, Andreiu Bârseanu, Vasile Suci, Aurel Vlaicu, Dr. Iuliu Maniu, Iacob Murășan (cu fotografiile lor), o povestire frumoasă Voia Domnului de Mihail Sadoveanu, Otrava beuturii, Școala de industrie din Sibiu cu mai multe chipuri.

O bucurie și folos mare va pricinui cetitorilor călimdarului *Advocatul poporal*,

în care dăm pe aproape 14 pagini sfaturi amănunțite

despre moșteniri și testamente

(Averea câștigată în tovărășie, Comunitatea averii, Zestrea, Dreptul de moștenire, Dreptul de moștenire al femeii, Desmoștenirea, Testamentul, Testamentul scris, Testamentul cu graiu viu, Revocarea (nimicirea) testamentului, Împărțea (nimicirea moștenirii).

O poveste frumoasă despre neamului omenesc urmează unui articol plin de sfaturi despre *Apărarea pomilor de omizi*.

Și'n anul acesta *Răvașul nostru* da pe 34 pagini întreaga istorie culturală, politică și economică a neamului nostru în anul trecut, fără de-a uita de întâmplările mai însemnate din străinătate.

Di *Petrea Dascălul* da versuri draguțe pentru icoanele de porturi românești cuprinse în Călimdar. La sfârșitul Călimdarului di *Petru O. Orblătanu* își face *Răvașul său în versuri*.

Mulți s'au adunat anul acesta, ca să dea un adevărat Călimdar al Poporului. Cetiți-l și vă veți convinge!

Călimdarul e mult mai mare ca anul trecut. Cuprinde numai literatură de cetit preste 200 de pagini, iar cu celelalte publicațiuni se urcă la 350 de pagini. Prețul lui este însă tot cel vechiu, de: 20 cr. (40 bani) exemplarul, iar 5 bani pentru porto postal.

Cine comandă cel puțin 20 exemplare și le plătește înainte cu câte 20 cruceri bucata, mai capătă două călimdare pe deasupra și se trimit toate acasă plătite de postă.

Acei care cumpără 25—50 exemplare le capătă cu 14 cr. (28 bani), dela 50 bucăți în sus cu 12 cr. (24 bani) unul, dar trebuie să plătească și poșta la primire.

Banii trebuiesc trimiși totdeauna înainte de aceia, cari voesc să capete călimdare cu aceste prețuri atât de ieftine. Numai comande dela 30 exemplare în sus se trimit și cu rambursă, adecă să se plătească la scoaterea dela postă. Mai puțin de 30 exemplare nu se pot trimite neplătite înainte, din cauză că atunci vine prea scumpă poșta.

Toți aceia, cari voesc a vinde călimdare să se adreseze la administrația „Foii Poporului“, de unde li se vor da toate amănuntele de lipsă. La revanzători, cari sunt oameni de încredere, dăm călimdare și casa le plătească după ce le vor vinde, numai cât atunci nu e rabatul chiar așa de mare.

Poșta Redacției.

Abonatul 4827. După cum vedeți adresa s'a schimbat.

Ioan R. Curtean, Bulgaria. Abonamentele trimise le-am primit cu mulțumită. S'au scotit dela 1 Nov. 1911. până la 30 Oct. 1912 st. v. Adresa dumnilor încă s'a schimbat. De altcum am cetit cu plăcere epistola.

Mai multora. Câte unul sau două călimdare nu putem trimite decât plătite înainte. Cu rambursă (utánvét, nahname) vine mai acump, ca dacă se trimit banii înainte. Numai dela 10 bucăți în sus se pot trimite cu rambursă.

N. F. în S. În numărul viitor. I. D. în Roșia de Secaș. În forța trimisă nu se poate publica. Corespondentul nostru a scos la iveală lipsa de interes pentru școala românească. La aceasta trebuie răspuns scurt și cuprinzător. Dar cele două răspunsuri trimise nu lămuresc nici unul cum a stat în anul trecut și

Nr. 546/911 Prim. com.

354 2-2

Publicațiune.

Comuna *Cărpiniș* din ceroul pretorial al Miercurei, își dă în arândă *crâjma comunală* prin licitație publică, care să va ținea *Duminică, în 19 Noembrie st. n. a. c.*, la 2 ore p. m., cu prețul strigării de *1200 cor.*, dela care e a să depune 10% ca vadiu în bani gata sau bărtii de valoare acceptabile.

Arândă să începe cu 1 Ianuarie 1912 și durează 3 ani. Localul conetă din 2 odăi de locuit, și 2 odăi de cărciumă, pivniță și edificii laterale. Informațiuni mai amănunte să dau în cancelaria notarială în carele oficioase.

Cărpiniș, la 28 Octomvrie 1911.

Primăria comunală.

Cornel Muntean
notar.

Bumitra Crăciun
primar.

Anunț.

Casa cu un etaj, nou zidită, la unghiul unei strade în centrul orașului Sibiu, care aduce chirie anuală 5900 cor., — mai departe o casă în partea de jos a orașului cu chirie anuală de 1600 coroane, e de vânzare pe lângă condițiuni foarte favorabile. Deslușiri mai detaliate în cancelaria advocațională **Dr. Lenárt**, Sibiu, strada Pintenului Nr. 2.

336 2-8

Marce de epistole

20-60 diferite, garantata veritabile. Foarte frumoase alegeri trimit la dorință, la cei ce adună, cu 40-60% rabat, sub toate cataloagele. — **A. Weisz**, Wien I, Adlbergasse 8. Cumpără și schimbă marce de tot felul.

299 5-6

Veritabil numai cu „Ancora”.

Veritabil numai cu „Ancora”.

Catalogul foarte interesant la dorință franco.

Lădițele

E cea mai iubită jucărie a copiilor.

cu pietrii de edificat „Ancora”
Lădițele pod „Ancora”

sunt cunoscute de 30 de ani și mai mult în lumea întregă ca cea mai iubită jucărie a copiilor în toate limbile a fost deja laudată, de părinți, învățători și creștători și de întuși copii.

F. AD. RICHTER & Comp.
lif. reg. de curte

Viena, I, Operngasse Nr. 16
Fabrica și contoar
XIII/1, Eitelberggasse 6-14.

Milhoane
folosesc contra

TUSEI

răgușelei, catarului, slegmei, catarului bronchial și de gât

Caramellele de piept

ale

Kaiser

„Trei brași”

6050

atestate dela medici și privați, întărite prin notarul public, garant-ază succésul sigur.

Bomboane foarte bune și gustoase.

1 pachet 20 și 40 bani, 1 dosă 60 bani.

Se capătă în toate apctecel, droguerile și prăvăliile de coloniale mai de frunte.

Nr. 356/1911

341 1-2

Concurs.

Pentru întregirea postului de *moașe comunală* din comuna *Cornăfel*, prin aceasta să scrie concurs pe lângă salar anual de *120 coroane*. Dela fiecare naștere taxele statutare.

Să recearcă ca acelea moașe, cari reflectează la acest post să-și înainteze rugărilor subsemnatei primării comunale până cel mult în *18 Noembrie 1911 st. n.*

Cornăfel, în 3 Noembrie 1911.

Primăria comunală.

Octavian Fruma
not. subst.

Gavrilă Mihu
primar.

Nr. 1283/911 not.

340 1-2

Publicațiune.

Casa de crâjmă a comunei *Colun* se va da în arândă prin licitațiune publică, pe durata de 3 ani, cu 400 coroane prețul strigării, în *25 Noembrie 1911 la 10 ore a. m.*

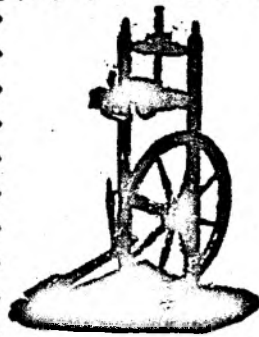
Vadiul e de 20%, care după încheierea licitațiunei trebuie întregit după suma oferită.

Condițiuni detaliate se pot vedea în cancelaria comunală și notarială.

Colun, în 31 Octomvrie 1911.

Maximilian Budacu m. p.
not. subst.

Hutu Moise m. p.
primar.

Premiat la expoziția industrială din Sibiu în 1903.

ROATE DE TORS

din material uscat și mers liniștit, pe lângă garanție, 286 6-10 să afă de vânzare la

EMIL KRAUSS

— strugăre și atelier cu putere motrică —

Sibiu-Nagyszeben,

Margarethengasse Nr. 3.

Ori ce roată ce nu merge bine să primește înapoi.

Atelier de croitorie în Săliște.

Subscrisul am onoare a aduce la cunoștința onoratului public român din Săliște și jur, că mi-am deschis un atelier de croitorie în Săliște, în Piață, lângă farmacie,

unde execut tot felul de haine pentru domni și dame, pe lângă prețuri moderate, lucru cu gust și modern.

Rugăd onoratul public pentru binevoitorul său sprijin, semnez

Cu toată stima

IOAN STEFLEA

329 4-3

Serviciu solid, prompt și conștientios.

PRIMA FABRICĂ

transilvană ces. și reg. privilegiată de

Casse de fer și oțel și lăcătușerie de artă și construcție

instalată cu forță electrică 11 24-30

E. PURECE, Sibiu-Nagyszeben

Strada Faurului (Schmiedgasse) Nr. 19.

Cataloage de prețuri gratis și franco.

A XXIX-a

LOTERIE de STAT de BINEFACERE

reg. ung. pentru scopuri de folos public și de binefacere. — Loteria aceasta are 14,885 de câștiguri, în preț total de 475,000 Coroane, cari se plătesc în numerar.

Câștigul principal 200,000 Coroane în număr.

Mai departe:		10 câștiguri à		cor. 250	cor. 2.500
1 câștig principal de	Cor. 30.000	20	"	200	4.000
1 "	" 20.000	40	"	150	6.000
1 "	" 10.000	100	"	100	10.000
1 "	" 5.000	200	"	50	10.000
5 Câștiguri à Cor. 1000	" 5.000	2500	"	20	120.000
5 "	" 500	12000	"	10	120.000
		14885 Câștiguri laolaltă		Cor. 475.000	

Trag-rea irevocabil la 14 Decemvrie 1911. — Un loz costă 4 Cor.

Lozuri să afă la Direcțiunea de loterie reg. în Budapesta (Oficiul principal de vană), la toate oficiile postale, de dare și de sare, la toate gările și în cele mai multe trafici și casse de schimb, atât în Ungaria cât și în țările Austriei.

Planul loteriei se trimite la cerere gratis și franco.

Direcțiunea ces. reg. de loterie.

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, m'am hotărât să deschid în Budapesta birou de informații și

Agentură Românească.

Orice informație relativ la petițiile adresate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general *pe orice cauză* dau în răstimp de 2-3 zile ori și cui, resolvând toate chestiunile în modul cel mai cinstit.

Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbește în persoană cu referentul cauzei și vei avea rezolvire favorabilă.

Făc tot felul de mijlociri comerciale și comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

L. Olariu,

Budapest, Lajos utca No. 141, III/19.

Mare alegere în

vinuri albe și roșii

Prețuri moderate.

Că vinurile sunt curate, se garantează

K. Wilh. Jikeli

Sibiu, strada Urezului Nr. 7.

Inseratele

numai atunci au valoare mare, dacă să răspundă pretutindenea, în toate țările, în toate cercurile sociale. Pentru acest scop să ofere indeosebi inserarea în „FOAIA POPORULUI“.

Informații să dau și comande să primesc la administrația FOII POPORULUI.

Atențiune!

50,000 părechi de ghetă.
4 părechi de ghetă numai cor. 750

Din cauză că mai multe fabrici mari au încetat să lucreze, am fost încredințat a cheltui o mare cantitate de ghetă adânc sub prețul de fabricare. Deci eu vând acum 2 păr. ghetă cu sinoare, pentru domni și 2 păr. pentru dame, de piele brună sau neagră, gătută, cu talpă bătută cu caie, foarte eleg. fasonul cel mai nou, mărimea conform Nr. Toate 4 părechile costă numai 7 cor. expediție pe rambursă.

H. Spingarn, Export de ghetă
Oracovia Nr. 137. 9 24 -
Schimbul e admis sau banii retour.

Picuri de stomach de Brády

cu Maica Domnului de Mariazell ca marcă de scutire, și pentru aceasta numite „picuri de stomach de Mariazell“, sunt cel mai bun leac, valorat de 30 ani, contra la orice suferință de mistuire, arsuri de stomach, îngrășare, dureri de cap și de stomach, colică, insomnie, lipsa de sânge, anemie etc. Să capătă în farmacie cu prețul de 90 fileri și Cor. 1-60. 6 sticle cu Cor. 5-40, 8 sticle duble cu Cor. 4-80, expediază franco producătorul C. Brády, farmacia „Regela“ Căpăciului, I. Fleischmarkt 2. Depon 5.

Să fim atenți la marca de scutire cu Maica Domnului de Mariazell, pachetare roșă și subscrie-te, ca pe chipul din alinașul de soi. 28 13-25 în Sibiu se află de vânzare în apotecole: A. Franck, C. Morcher, G. Fabricius.

În America unicul Depozit de cărți românești este Biblioteca Română în New-York

65 St Marks Place.

145 28-

Este dar în interesul fiecărui Român care pleacă sau este în Statele-Unite sau Canada, să ceară marele și ilustratul catalog al acestei singure instituții române care pe lângă tot felul de cărți, note muzicale, și ziare ce apar în România și Transilvania, are și un foarte bogat asortiment de instrumente muzicale; fonografe, gramafone, plăci și tuburi cu cântece românești, ceașornice de tot felul, giuvaerice, mașini de scris, preparațiuni farmaceutice, articole de toaletă și alte mărfuri de foarte mare trebuință. — Catalogul se trimite fiecărui gratuit. — Se dau tot felul de informațiuni particulare adăugând marcă pentru răspuns. — „Biblioteca Română“ primește și mijlocește și trimiteră de abonamente pentru „Foia Poporului“.

Dela „Biblioteca Română“ se poate comanda și „Călimdarul Poporului“ pe 1912.

Banca culturală

institut de credit și economii „LUMINA“ societate pe acții în Sibiu

Centrala: Sibiu Capital social . . cor. 600,000
Filiale: Murașoșorhei Fond de rezervă . . . 15,000
și Tuda. Depuneri 1,250,000

Acoardă împrumuturi

pe cambii de prima bonitate și pe ipotecă cu 7%
pe cambii și obligații cu cavenți cu 8%

fără nici o proviziune.

Primește depuneri:

cu 4 1/2%, cari se pot ridica fără anunț. 330 2-10
cu 5% cari rămân mai mult de 1/3 an la institut, și
cu 5 1/4% dela corporațiuni bisericesti și dela 10,000 cor. în sus.

Pentru depuneri plătește institutul darea.

Deponenții externi pot ridica depunerile prin poștă fără spese și pot face depunerile tot fără spese prin cecuri, cari la cerere le punem la dispoziție.

DIRECȚIUNEA.

Loteria de clase

a 29-a reg. ung. priv.

110,000 Lozuri 55,000 câștiguri

Tot al doilea loz câștigă!

Câștiguri principale:

1,000.000	200.000	80.000
600.000	100.000	70.000
400.000	90.000	60.000

etc. etc.

La clasa I.

322 4-4

Tragerea va fi în 16 și 17 Noemvrie a. c.

pentru care recomand și trimit lozuri originale, pe lângă prețurile oficioase de

Cor. 1-50	3-	6-	12-
pentru 1/3	1/4	1/3	1/1

Julius Friede & Comp.

SIBIU colectură principală BRAȘOV
Strada Cisnădiei 1. Klostergasse 23.

Comandele se fac mai simplu prin mandat postal. La dorință se trimit lozuri și pe lângă rambursă. Cereți gratis și franco planul oficios al loteriei și Chebue-uri pentru trimiterea gratis a banilor. Informații se dau cu plăcere.

Ludovic Ferencz,

CROITOR DE BĂRBAȚI
SIBIU, strada Cisnădiei Nr. 12,
recomandă p. t. publicului
cele mai noue stofe de vară
în mare asortiment
noutățile 59 43—

sosite chiar acum, pentru haine de bărbați stofe englezești, franțuzești și indigene, din cari se execută după măsură cele mai moderne vestimente precum: Sacko, Jaquete, și haine de salon, cu prețuri foarte moderate.

Deosebită atențiune merită noutățile de stofe pentru pardisiuri și „Raglam“, cari se află totdeauna în deposit bogat.

Asupra reverenzilor confecționate în atelierul meu, îmi permit a atrage deosebita atențiune a On. domni preoți și teologi absolvenți. — În cazuri de urgență confecționez un rînd complet de haine în timp de 24 ore. — Uniforme pentru voluntari, cum și tot felul de articli de uniformă, după prescripție croitura cea mai nouă.

Cetiți și vă mirați!

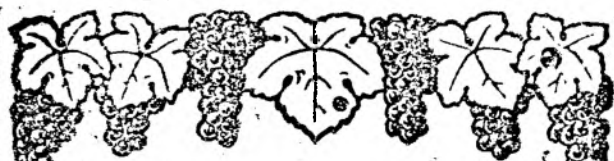
Ocazie de felul acesta nu mai ai în viață!
600 de obiecte numai cu 4-20 K.

1 orologiu de precizie aurit, cu lanț, pentru care se dă garanță de 3 ani, o cravată elegantă de mătăsă, la modă, 3 batiste, 1 stralucit inel pentru bărbați, cu piatră scumpă imitată, 1 garnitură de podobe femeiești elegante, 1 frumos collier de mărghitare orientale, podobe femeiești la modă, cu copcii libere, 2 brățare elegante, 1 păreche de cercei frumoși cu copcii libere, 1 minunată oglindă de buzunar pentru toaletă, 1 portofel de piele, 1 păreche de botoni pentru manjete din aur double de 3 grade cu copcii libere, 1 foarte elegant album pentru ilustrație, cu cele mai frumoase regiuni ale lumii, 3 obiecte comice, bune de distracție pentru tineri și bătrâni deopotrivă, 1 carte practică pentru corespondență de dragoste între dame și domni, 20 de obiecte de corespondență și mai mult de 500 de obiecte necesare într-o casă — Toate acestea, cu toate că zeasul singur plătește suma aceasta de bani, se pot răpăta numai pentru **4 cor. 20 fl.** Obiectele să trimit cu rambursă, ori cu trimițerea înainte a banilor pe adresa: (211) 8—1

Wiener Central-Versandhaus

P. LUST, Krakau Nr. 648.

NB. Cine comandă 2 pachete, capătă rabat un briciu englez prima. Pentru cel necorespunzător, banii se returnează.

Viță altoite de via

la sortare conștientoasă, recunoscută în țara întreagă

Port-altoi americani

deplin dezvoltate și crescute în țara deluroasă,

Vițe nobile europene,

la cele mai bune soiuri de vin și de filogorii și pentru struguri de masă

liferază cu prețuri moderate

Peplniera primă de viță ardeleană alui

Mihail Ambrosi

la **Medias** (Medgyes Nagyküllömegye).

Prietinul vițerului 834 11—10

catalog al săturilor și pretcurant împreună cu instrucțiune pentru plantarea vițelor. Trimitte la cere e ori și cu gratis și franco.

Berea albă și neagră

din

Bereria dela Trei-Stejari
în SIBIU

este foarte bună și gustoasă!

Această bere e căutată și se bea cu plăcere de toți cari o cunosc, atât la orașe cât și la sate. 107 32—

REGISTRIERTE SCHUTZMARKE

Că berea noastră e foarte căutată se poate vedea și de acolo, că cumpărătorii se înmulțesc mereu.

Auleo!

Afurisita de tusa
mă înneacă.

La tusa, răgușală și întrocănare ajută
sigur și repede

Pastilele de piept ale lui Egger

au un gust admirabil și nu strică pofta de mâncare.

Un carton 1 cor. și 2 cor.

Carton de probă 50 fl.

Depoul central:

farmacia „La palatin“

Budapest, VI., Váci körút 17.

Trăiască

Pastilele lui Egger
mă scapără iute.

În Sibiu să poate căpăta la Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Karl Pissel, August Teutsch.

În Sebeș la Wilhelm Lederhilger și Ludvig Binder.

288 8 25

CAROL GÜRTLER

lăcătuș de artă și construcții

Sibiu, strada Gușteriței Nr. 26

recomandă onorabilului public interesat **atelierul său**, unde se execută tot felul de lucrări ce se țin de branșa lăcătușeriei.

Afară de aceea la mine se află totdeauna în depozit
cuptoare de ori-ce mărime și cu diferite prețuri. 48 37—53

Singurul institut de asigurare ardelean

„TRANSYLVANIA“

Strada Cisnădiei 5.

SIBIU

Strada Cisnădiei 5.

60 43—

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. pe lângă premii recunoscută de cele mai eficiente, și în cele mai favorabile condiții, cum și

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții, și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului; asigurări de zestre (copii); pentru serviciul militar, și asigurări pe spese de înmormântare, mai departe asigurări de accidente corporale, contra infracției (furt prin spargere) și asigurări de pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru **pagube de foc** până la finea anului 1910 K 5.003.540 78
Capitale **asigurate pe viață** 4.834.801-12
achitate „ 4.571.035-31

Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910 { foc K 119.839.992—
viață „ 11.020.266—
Fonduri de întemeiere și de rezervă „ 2.428.317—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile Direcțiunei, strada Cisnădiei Nr. 5 și la toate agenturile.

Persoane versate în Acuișiții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului în condiții favorabile.

Mașini de masă escelente,
 au 52 și 60 fileri la cumpărare
 cel puțin 50 litre ofere negustoria
 de vinuri
JOSEF SOHULTZ
 Sibiu, strada Urezului 20.

ATENȚIUNE

50.000 perechi de ghete!
 4 perechi de ghete numai pentru Cor. 750.
 Pentru încetarea de plată a mai multor fabrici
 am fost însărcinat a vinde o mare cantitate de
 ghete sub prețul de fabricare. De aceea eu
 vă ofer și 2 perechi de ghete cu șinoare pen-
 tru domni și 2 pentru dame, de piele brună sau
 galbenă, cu capă, cu talpa bătută tare cu
 galoșate, cel mai nou, foarte eleg. Mărimea după
 mână. Toate 4 perechile costă numai Cor. 650.
 Expedare cu rambursă. 12 14—

GRÖNER, export de ghete, Cracovia Nr. 193.
 Schimbul e admis și banii retour.

Marcă de scutire »Anker«

Liniment. Capsici comp.,
 (343 1-42) Inlocuitor pentru
Anker-Pain-Expeller
 este un leac de casă valorat de mult, care
 să folosește do mulți ani ca fricțiune sigură
 la podagră, reumatism și răceli.
Atenție. Din cauza imitațiilor de puțină va-
 loare să fim precauți la cumpărare
 și să primim numai sticle originale în șutule
 cu marca de scutire »Anker« și cu numele
 Richter. Cu prețul de 80 fil. C. 1'40 și
 C. 2.— să capătă aproape la toate farma-
 ciile. Depozit principal la Iosif Török, far-
 macist în Budapesta.

Farmacia lui Dr. Richter la
„Leul de aur“ în Praga. :
 Elisabethstrasse Nr. 5 neu.

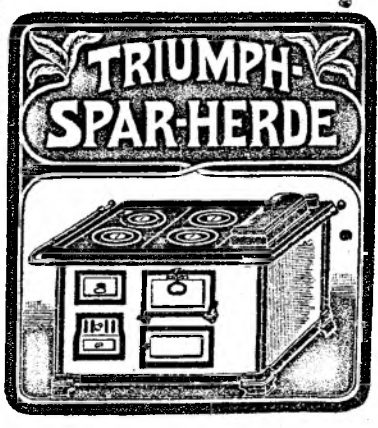
500 Coroane plătesc celui-ce ar mai
 căpăta vre-odată durere
 de dinți ori îi va mirosi gura după-
 ce va folosi apa de dinți a lui Bartilla,
 o sticlă cu 80 fil. Ed. Bar-
 tiller-Winkler Viena 19 1. Sommergasse 1. In Sibiu;
 la farmaciile: in Piața mare 10; in Piața mică 27;
 strada Cisnădiei 59; ulița Turnului (Saggasse); ulița
 nr. 2; farmacia Teutsch; Meltzer, str. Gușteritei
 nr. 1; in Bistrița: farmacia lui Herbert.
 la secul-săsesc, farmacia Lederhilger; Sighișoara:
 farmacia lui Ligner.

Să se ceară pretutindenea apriat apa de dinți
 a lui Bartilla. Denunțări de falsificare vor fi bine
 plătite. La locurile unde nu să poate căpăta, trimit
 sticlele cu 5 cor. 80 fil. franco. 56 14—

Mașina de cusut din recolul al 20-lea.
 Cumpărați din prăvălii numai dela
 — firma noastră și dela agentur. —
SINGER Co. masină de cusut societate pe acții.
 La cerere primește ori cine gratis un catalog
 despre instruirea cusutului pe albituri.

Mobile ieftine și bune
 să pot procura numai la
Prima fabrică de mobile
PETRUȚIU & PLATZ
 Strada Sării 37. SIBIU (Nagyszeben) Salzgasse 37.
 Onoratul public este rugat înainte de a-și procura mobile să binevoiască
 a cerceta, și fără a cumpăra,
Marea expoziție
 de tot felul de mobile de artă și simple, care stă
 zilnic spre vedere publică.
 Se atrage atențiunea asupra
Atelierului propriu de sculptură și tapițerie de primul rang.
 Executăm toate lucrările de lipsă la biserici nouă și vechi. Orice
 comandă se efectuește prompt, conștiincios, pe lângă deplină garanță
 și cu prețurile cele mai moderate. 333 1—
 Apelând la sprijinul On. public românesc, semnăm
 Cu toată stima
Petruțiu & Platz
 Telefon Nr. 47

Cuptoare „Triumph“
 in toate mărimile și diferitele execuții.
 Marca „TRIUMPH“ patent
 Catalog se trimite la dorință gratis și franco.
Triumph-Werke Ges. m.
 b. H.
 fabrică de cuptoare și sobe 200 21-25
 WELS, Oberösterreich (Austria-de-sua)
 Reprezentant în Sibiu:
JOSEF JIKELI, strada Cisnădiei 47.

Prăvălie nouă!
 Neîntrecați sunt în calitate, durabilitate și fasonul elegant
Papucii anatomici dela Moskovits
 SIBIU
Strada Cisnădiei Nr. 4-6.
 Prețuri fixe, dar solide! — **Lucru de primul rang!**
 Preste 50 de filiale proprii în Ungaria! 306 4-10
 La filiala Moskovits din Sibiu se poate cumpăra
 tot felul de încălțăminte pentru dame și domni!

231 2-3

ANUNT.

In o comună mare se află o moară de apă de arădat momentan. Deslușiri detaliate în cancelaria advocațională **Dr. Lenárt**, Sibiu, strada Pintenului Nr. 2 dela 11-12 a. m.

Câștigul cel mai mare eventual 600,000 marce.	Anunt de noroc	Câștigurile sunt garantate de stat.
--	-----------------------	-------------------------------------

Invitare la participare la **Șanzele de câștig** ale loteriei mari garantate de statul Hamburg în care trebuie să se câștige **9 milioane 841,476 de marce**

Câștigul cel mai mare în cazul cel mai norocos **600,000 de marce**

resp.	câștiguri à
560,000 marce	300,000 marce
350,000 >	200,000 >
540,000 >	100,000 >
530,000 >	60,000 >
520,000 >	50,000 >
515,000 >	45,000 >
510,000 >	40,000 >
305,000 >	30,000 >
303,000 >	20,000 >
302,000 >	15,000 >
	10,000 >

etc.

In total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 de lozuri cu 48,405 câștiguri și 8 premii, așa că aproape jumătate din toate lozurile câștigă.

Venitele să urcă dela clasă la clasă și câștigul cel mai mare din clasa primă e ev. de m. 600,000 car cel din clasa 7-a 60,000.

Preturile oficiale a lozurilor de clasa primă sunt: 317 4-8

Loz întreg 6 M. (7 K)	Loz de jum 3 M. (3 50 K)	Șfert de loz 1.50 M. (1 75 K)
-----------------------	--------------------------	-------------------------------

Planul oficial de lozuri provăzut cu emblema statului în care sunt espuse prețurile lozurilor din clasele diferite precum și o consemnare a câștigurilor, îl trimite la dorință gratis și franco.

Fiecare participant primește lista oficială a tragerilor imediat după trageri.

Câștigurile să plătesc prompt sub controla statului. Comande rog acuma sau cel târziu până la **17 Noembrie n.**

Samuel Hockscher sen., bancher Hamburg 36.

Tăiași aici

Comandă la Dr Samuel Hockscher sen., Nr. 36 bancher, Hamburg 36.

Trimite-rai: { Loz întreg à 6 Marce (7.- K)
• de jumătate » 3 » (3.50 »)
• de un șfert » 1.50 » (1.75 »)

Adresa:

Prețul aici alăturat cu mandat / Ce nu-i doriți cu ramburs / să se șteargă.

„Cassa de păstrare în Mercurea“

societate pe acții (comitatul Sibiu).

Primește depuneri spre fructificare atât la centrală cât și la filială din Alba-Iulia cu 5%.

Pentru depuneri dela 5000 cor. în sus cu termen de abdicere mai lung solvește la filială 5 1/2 % interese iar la centrală dela 10,000 cor. în sus în aceleași condiții 5%. Interesele neridicate se capitalizează la semestru; darea după interese o plătește institutul.

Atât la centrală cât și la filială acoardă **împrumuturi pe cambii, pe ipotecă replătabilă în rate, pe obligațiuni cu cavenți, credite de cont-curent cu asigurare hipotecară sau de valori, pe lângă cele mai favorabile condițiuni posibile.**

Mijlocește **cumpărări, vânzări, arăntări și partelări de realități, sprijinește înființarea de însoțiri și tovărășii, îndeplinește tot felul de afaceri de bancă pe lângă serviciu prompt.**

Filiala din Alba-Iulia s'a inactivat cu 1 Octomvrie a. c. Localul filialei e în strada Vîntului Nr. 1 (Alvinczi utca 1 szám) lângă firma Misselbacher.

Direcțiunea.

Toate în lume se scumpesc!

pânea, carnea, chiria casei, — numai **păpușii și chetele** eșecutate în atelierul lui

Vasilie Ban la „Cisma roșie“

după cum se numește prăvălia lui, se ieftinesc 161 25-

Pentru ce? Pentru că această renumită **prăvălie de încălțăminte s'a mărit în casa proprie** și la fiecare păreche se trage jos chiria. De aceea el poate liferă **păpușii buni și trainici** pe lângă prețuri ieftine.

VASILIE BAN SIBIU, Strada Ocnel (Burgergasse) Nr. 7. Casa proprie.

Dumineca deschis până la 10 oare înainte de ameză.

COMANDELE DIN AFARA SE VOR EXECUTA PUNCTUOS CA ȘI PANA ACUM.

AVISO!

PRĂVĂLIA DE HAINE

pentru dame și domni

Josef Schlesinger

198 21-

Piața mare Nr. 22 se află dela **20 Iulie 1911** în **Strada Cismădiei Nr. 31**

Frații Gömöri

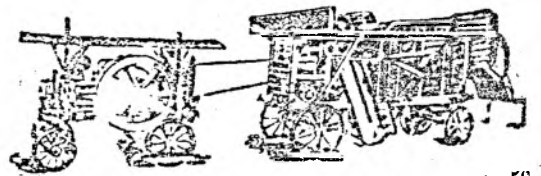
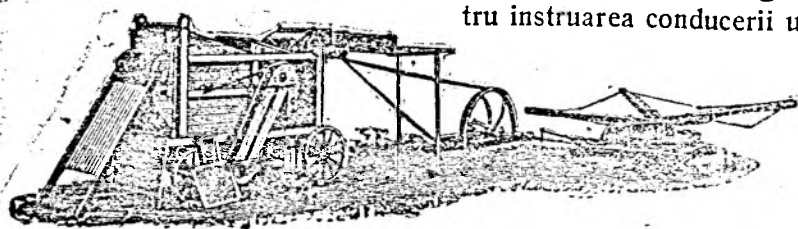
Magazin dela fabrică pentru mașini economice

*** Budapesta,**

IX., Boráros-tér Nr. 2.

Reprezentanța generală pentru Ungaria a fabricii de mașini și turnătorie de fier **K. & R. Jezek în Blansko.**

NOU! NOU! Cea mai simplă și mai completă garnitură de Mașini de îm-blătīt cu motor în timpul de acum. Șco-
tru instruirea conducerii unei astfel de mașini se trimite gratis cumpărătorilor un montaj.

Construcțiā cea mai nouă.

Vârtejuri de îmblătīt și curățīt, cari merg foarte ușor, cu întocmirea în formă de sac, prin ceea-ce cu ajutorul a 3-4 cai, foarte ușor se poate îmblătī.

Mașinile numite mai sus le liferăm pe lângă deplină garanție și condiții avantajoase de plată.

Cumpărători serioși, cari se interesează de mașinile noastre, îi cercetăm noi acasă personal pe spesele noastre, prin

ceea-ce cumpărătorii cruță proviziunea a gentului, ajung deci mai ieftin în posesia nea mașinei și sunt siguri de cel mai bun serviciu.

Mașinile, cari au fost liferate prid firma **FRĂȚII GÖMÖRI**, au fost bine pte-mite preste tot locul și sunt recomandate cu căldură la toți economii.

Catalog și preliminar de spese să trimite la cerere gratis.

Mai departe recomandăm economilor mașini de sămănat, construcțiā cea mai nouă, tăvăluguri pentru sdrobotul pietrișului și tot felul de mașini economice, apoi mașini pentru fabricarea de cărămidă, țiglă de coperit, țiglă de ciment pentru coperit, alte mărfuri de ciment, precum și forme de fier pentru fabricarea de țevi de ciment și țevi la fântāni și mașini pentru spargerea pietrii.